3 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2003 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 222(2907)

Ազգ

Azg
armenian daily

Վրաստանի նախագահի հայ թեկնածու՝ Յուրի Մկրտումյան

ԱԽԱԼՔԱԼԱՔ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, Ա-ԻՆՖՈ: Վրաստանի կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի հաղորդմամբ, հունվարի 4-ին կայանալիք նախագահական ընտրություններին մասնակցելու համար գրանցվել է նաեւ հայ թեկնածու՝ թբիլիսաբնակ Յուրի Մկրտումյանը: Վրաստանի հայերի միության փոխնախագահ, խորհրդարանի պատգամավոր Վան Բայբուրդյանը հայտնում է, որ Յուրի Մկրտումյանը ոչ մի տեղ չի աշխատում եւ զբաղվում է հասարակական գործունեությամբ:

Յուրի Մկրտումյանը ծնվել է 1966 թվականին, Թբիլիսիում: Մասնագիտությամբ հիդրոշինարար է, ավարտել է Թբիլիսիի պոլիտեխնիկական ինստիտուտը: Թեեւ դժվարությամբ է խոսում հայերեն, սակայն երեխաները հաճախում են Թբիլիսիի հայկական դպրոցներից մեկը:

Յուրի Մկրտումյանի թեկնածությունը առաջադրող նախաձեռնող խմբի հինգ անդամներից երկուսը հայ են, երկուսը՝ ռուս, մեկը՝ վրացի:

«Հոկտեմբերի 27»-ի դատավճիռը հրապարակվեց

Հունանյանները, Գրիգորյանը, Գալստյանը, Բեջանյանը, Կնյազյանը դատապարտվեցին ցմահ, իսկ Ստեփանյանը՝ 14 տարվա ազատազրկման

PHOTOLURE

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մայրաքաղաքի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանի դատավոր Սամվել Ուզունյանն այսօր հրապարակեց «Հոկտեմբերի 27»-ի քրեական գործով դատավճիռը:

Դատարանը, ապացուցված համարելով ամբաստանյալների մեղքը, վճռեց Նաիրի եւ Կարեն Հունանյաններին, Էդիկ Գրիգորյանին, Դերենիկ Բեջանյանին, Վռամ Գալստյանին, Աշոտ Կնյազյանին դատապարտել ցմահ, իսկ Համլետ Ստեփանյանին՝ 14 տարվա ազատազրկման: Ամբաստանյալների նկատմամբ ընտրված խափանման միջոցը դատարանը վճռեց թողնել անփոփոխ, պատժի ժամկետը համարել ձերբակալման օրվանից:

Դատարանը նախաքննական մարմնի առաջադրած մեղադրանքները դատավճռով համապատասխանեցրեց այս տարվա օգոստոսի 1-ից գործողության մեջ մտած նոր քրեական օրենսգրքի դրույթներին: Ըստ որի, ամբաստանյալներին մեղավոր ճանաչեց պետական իշխանությունը յուրացնելու, ահաբեկչության, պետական, քաղաքական կամ հասարակական գործչի սպանության, ահաբեկչության հանցափորձի, պետական, քաղաքական կամ հասարակական գործչի սպանության հանցափորձի, գույքը դիտավորությամբ ոչնչացնելու կամ վնասելու, ազատությունից ապօրինի զրկելու, ապօրինի զենք, զինամթերք պահելու հոդվածներով:

Դատավճռով ամբաստանյալներից կբռնագանձվի 9 մլն 789.565 դրամ, իրեղեն ապացույցները կմնան քրեական գործում:

Տես ➧ էջ 3

ՄԱԱՍՏՐԻԽՏ

Համանախագահները կգան շաբաթավերջին

Քննարկվում է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների բանակցությունները վերսկսելու հնարավորությունը

Նիդեռլանդական Մաաստրիխտ քաղաքում ընթացող ԵԱՀԿ Նախարարական խորհրդի 11-րդ հանդիպման առաջին իսկ օրը Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանն ունեցավ մի շարք երկկողմ հանդիպումներ, տեղեկացնում է ԱԳՆ մամուլի եւ տեղեկատվության վարչությունը:

Դեկտեմբերի 1-ին Վ. Օսկանյանը հանդիպեց ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներին, քննարկվեցին վերջիններիս տարածաշրջան կատարելիք այցի հարցեր: Համանախագահները հայտնեցին, որ պատրաստվում են տարածաշրջան այցելել այս շաբաթավերջին: Նախատեսվում են հանդիպումներ Ռ. Քոչարյանի եւ Ի. Ալիեւի հետ՝ քննարկելու համար ուղիղ բանակցությունների վերսկսման հնարավորությունը երկու նախագահների միջեւ: Նման հանդիպումներ չեն կազմակերպվել 2003թ.՝ Հայաստանում եւ Ադրբեջանում տեղի ունեցած նախագահական ընտրությունների պատճառով:

Համանախագահները համատեղ հանդիպում ունեցան նաեւ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարների եւ ԵԱՀԿ գործող նախագահ Անջեյ Կասպրշիկի հետ:

Նույն օրը Վ. Օսկանյանը հանդիպեց նաեւ Վրաստանի նախագահի պաշտոնակատար Նինո Բուրջանաձեի հետ, որը ԵԱՀԿ Նախարարական խորհրդի հանդիպմանը ներկայացնում էր Վրաստանը եւ այնտեղ էր գտնվում նաեւ որպես ԵԱՀԿ խորհրդարանական վեհաժողովի փոխնախագահ:

Դեկտեմբերի 1-ին Վ. Օսկանյանը հանդիպումներ ունեցավ նաեւ՝ ԵԱՀԿ գլխավոր քարտուղար Յան Կուբիկի հետ:

Արմեն Սարգսյանի պաշտպանները բողոք են ներկայացրել վերաքննիչ դատարան

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի նախագահ Տիգրան Նաղդալյանի սպանության կազմակերպման մեջ մեղադրվող Արմեն Սարգսյանի պաշտպաններ Ռոբերտ Գրիգորյանը եւ Ամալյա Ավագյանը բողոք են ներկայացրել ՀՀ քրեական ու զինվորական գործերով վերաքննիչ դատարան: Ինչպես Արմենպրեսի թղթակցին ասաց փաստաբան Ռ. Գրիգորյանը, իրենք պահանջել են վերաքննել քրեական գործը ողջ ծավալով: Պաշտպանները գտնում են, որ առաջին ատյանի դատարանը միակողմանի դատաքննություն է իրականացրել: Ըստ Ռ. Գրիգորյանի, դատավարության ընթացքում գնահատման չեն արժանացել Ա. Սարգսյանի անմեղությունն ապացուցող մի շարք փաստարկներ:

Հիշեցնենք, որ նոյեմբերի 18-ին մայրաքաղաքի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանի դատավճռով Ա. Սարգսյանը դատապարտվել է 15 տարվա ազատազրկման:

Ի դեպ, վերաքննիչ բողոք է ներկայացրել քր. գործով 12 տարվա ազատազրկման դատապարտված Ֆելիքս Առուստամյանը:

Մյուս 11 դատապարտյալները չեն բողոքարկել դատավճիռը:

Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ զեկույցը կքննարկվի աշնանը

ԲԱՔՈՒ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ զեկույցը ԵԽ ԽՎ կներկայացվի մինչեւ 2004 թ. սեպտեմբեր ամիսը: Ինչպես «Էմ Փի Էյ»-ին հայտնել է միջազգային հարաբերությունների եւ միջխորհրդարանական կապերի խորհրդարանական հանձնաժողովի նախագահ Սամեդ Սեիդովը, այդ առնչությամբ կա ԵԽ բյուրոյի որոշումը: Ներկայումս հակամարտության զեկուցող Թերրի Դեւիսի թեկնածությունը ներկայացված է կազմակերպության գլխավոր քարտուղարի պաշտոնի համար, այդ պատճառով առայժմ որոշված չէ տարածաշրջանային նրա այցի ժամկետը: Սեիդովը հերքել է իբր միայն Ադրբեջանի տարածքից ԼՂ ուղեւորվելու Բաքվի պահանջի առնչությամբ ուղեւորությունից Դեւիսի հրաժարվելու վերաբերյալ հայկական աղբյուրների հաղորդումները:

Վրաստանի խորհրդարանական ընտրությունները՝ հունվարի 25-ին

Բայց վերջնական Բուրջանաձեն պիտի որոշի

ԹԲԻԼԻՍԻ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վրաստանի Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովն այսօր որոշել է կրկնական խորհրդարանական ընտրությունները նշանակել 2004 թվականի հունվարի 25-ին: Գերագույն դատարանի կողմից նոյեմբերի 2-ին կայացած խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքները նոյեմբերի 25-ին անվավեր ճանաչվելուց հետո կրկնական ընտրությունները պետք է անցկացվեն ոչ ուշ, քան դրանից երկու ամիս անց: ԿԸՀ-ն նաեւ որոշում է ընդունել պաշտոնապես դիմել նախագահի պաշտոնակատար Նինո Բուրջանաձեին՝ խնդրելով սահմանել խորհրդարանական ընտրությունների վերջնական ամսաթիվը, քանի որ ԿԸՀ-ն այն կարծիքին է, որ մինչեւ հունվարի 25-ը «չի հաջողվի հարկ եղած ձեւով նախապատրաստվել ընտրությունների անցկացմանը»:

ԿԸՀ-ի նախագահ Զուրաբ Չիաբերաշվիլին հայտարարել է, որ «քանի դեռ Բուրջանաձեն կատարում է նախագահի պարտականությունները, նա իրավունք ունի նշանակել ընտրությունների վերջնական ամսաթիվը»:

Գերագույն դատարանը անվավեր է ճանաչել նոյեմբերի 2-ին կայացած ընտրությունները համամասնական կուսակցական ցուցակներով: Դրանց համապատասխան ընտրվել էր 150 պատգամավոր: Իսկ ինչ վերաբերում է մեծամասնական ընտրատարածքներում կայացած ընտրություններին, ապա դրանց արդյունքները լուծարված չեն: Դրանցից 65-ում արդեն ընտրված են պատգամավորներ, եւս տասում՝ երկրորդ փուլը կկայանա հունվարի 4-ին:

ՄԱՀԱԽՈՍԱԿԱՆ

Ազնվական էություն եւ լուսավոր նկարագիր՝ Արա Գուրզադյան

Այսօր՝ 2003 թվականի դեկտեմբերի 3-ին, մեր մտավորականությունը անդարձության է ճանապարհում բացառիկ մի մարդու, սեպտեմբեր ամսին հազիվ իր հիսունին հասած Արա Գուրզադյանին՝ մասնագիտությամբ՝ ֆիզիկոս, կրթությամբ՝ նկարիչ, էսթետ, մշակութաբան, փիլիսոփա...

Գերմանալեզու մեծ գրողն ասում է. «Իսկական կրթությունը ինչ-որ նպատակներով ձեռք բերված կրթությունը չէ. իսկական կրթությունը, ինչպես կատարելության ամեն մի ձգտում, իմաստ ունի ինքն իր մեջ»: Իսկական կրթությունը իրոք «ճամփորդություն է դեպի անվերջությունը», «դաշնություն է տիեզերքի հետ», «ժամանակից դուրս - արտաժամանակյա ապրելգոյություն ունենալն է»: Այսօրինակ կրթության հասնելու վավերական ուղիներից մեկը համաշխարհային հոգեւոր արժեքների՝ գրականության եւ արվեստների խոր իմացությունն է, համաշխարհային մտքի գանձարանի եւ մարդկության

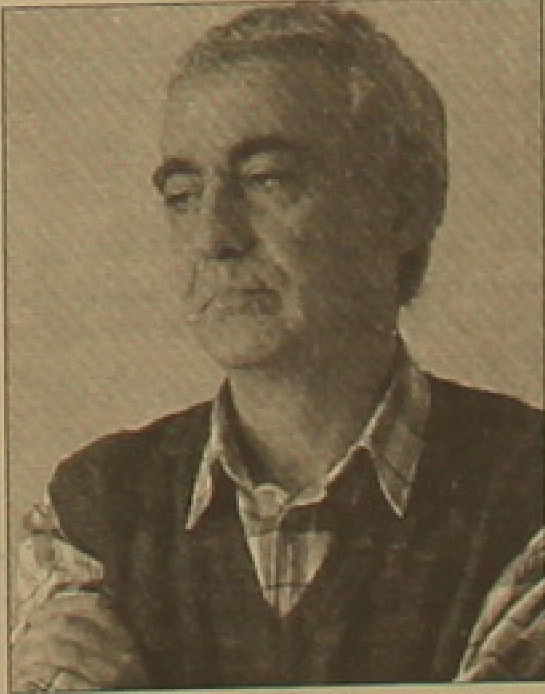

հոգեւոր փորձի՝ իդեալների, գաղափարների, տեսությունների աստիճանական եւ հիմնավոր յուրացումը: Այս առումով՝ Արա Գուրզադյանը բարձր կրթություն ունեցող եւ մեծ ինտելեկտի տեր անձնավորություն էր: Նա մեկն էր այն բացառիկ մարդկանցից, ում նաեւ կյանքի անհուսությունն է դատապարտում ինտելեկտուալ կյանքի եւ ներանձնական կենսակերպի...

Արա Գուրզադյանը անցել էր մեր առտնին կյանքի սովորական, ոգի եւ ոգեկանություն սպանող մեր ճահճային իրականության բազում պարունակներով եւ կարողացել էր մնալ անեղծ ու անաղարտ: Նրա՝ արտաքուստ ինքնամփոփ կյանքի եւ թվացյալ խաղաղության տակ պահված էր խռովահույզ եւ ընդվզող արտիստիկ մի էություն:

Տես ➧ էջ 4

Ընթացիկ

Մի քանի օրից լրանում է Սպիտակի աղետի, ավերիչ երկրաշարժի 15-րդ տարելիցը, որը 25 հազար մարդկային զոհեր տվեց: Ավերվեցին բնակավայրեր, գործարաններ: Այդ ծանր կորուստը դեռ մխում է մեր սրտերում...

Հայկական սեյսմոլոգիայի եւ երկրի ֆիզիկայի ընկերակցության (ՀՍԵՖԸ) նախագահ, պրոֆեսոր Սերգեյ Բալասանյանը երեկ հրավիրել էր ասուլիս, որն ընկերակցության մշակած միջոցառումների շարքից էր եւ նվիրված էր ավերիչ երկրաշարժի 15-րդ տարելիցին:

Աշխարհում ամեն տարի տեղի են ունենում հարյուրավոր աղետներ եւ զոհվում են 100 հազարավոր մարդիկ, տնտեսություններն էլ կրում են միլիարդների հասնող վնասներ: Ամենախոցելին այն երկրներն են, որոնք ունեն սահմանափակ ֆինանսական ռեսուրսներ: Այդ երկրների թվում է նաեւ Հայաստանը: Սեյսմիկ աղետները յուրահատուկ տեղ են զբաղեցնում մնացած աղետների շարքում: Բնական աղետներից աշխարհում սեյսմիկ աղետները 51 տոկոս են կազմում: Յուրաքանչյուր տարի 8000 հոգուց 1-ը մահանում է ուժեղ երկրաշարժից: Բոլոր տիպի աղետներից կորուստների 94 տոկոսը կապված է ուժեղ երկրաշարժերի հետ: Հիշենք նաեւ, որ Հայաստանի բոլոր մայրաքաղաքներն ավերվել են երկրաշարժերից՝ ներառյալ Երեւանը, որը 1679 թ. ավերվել է Գառնիի երկրաշարժից: Հաշվի առնելով երկրաշարժերի այս կարճ տեւողությունը, նշեց պրն Բալասանյանը, պարզ է դառնում, որ ոչ մի կառավարություն լայնամասշտաբ գործողություններ չի կարող կազմակերպել այդ վայրկյանների ընթացքում: Հետեւաբար սեյսմիկ պաշտպանության ամբողջ գաղափարախոսությունը հենված է այն գործողություններին, որը կառավարությունն անում է մինչեւ երկրաշարժը, որոնք կանխարգելիչ են եւ պետք է ուղղված լինեն բացառելու զանգվածային կորուստներն ու ավերածությունները:

Հայաստանը գտնվում է սեյսմիկ ռիսկի ակտիվ գոտում: Մասնագետների համոզմամբ, հնարավոր է այս արդյունավետ սեյսմիկ պաշտպանություն ստեղծել երկրաշարժավտանգ գոտում: Երկրաշարժից պաշտպանվելու ռազմավարությունը նույնն է բոլոր երկրներում եւ բաղկացած է մի քանի տարրերից: Առաջինը սեյսմիկ վտանգի եւ ռիսկի գնահատումն է, երկրորդը բնակավայրերի խոցելիության նվազեցումն է, որը ներառում է գոյություն ունեցող շենքերի եւ կառույցների սեյսմակայունության բարձրացումը եւ պետք է լինի համարժեք սեյսմիկ վտանգին, նոր շինարարական նորմերի մշակումը, երրորդը սեյսմակայուն շինարարության վերահսկումն է, որովհետեւ առանց վերահսկման չկան երաշխիքներ, որ կառուցված շենքերը սեյսմակայուն են...

Պրն Բալասանյանը մանրակրկիտ ներկայացրեց բնագավառի կարեւորությունն ու նշեց, որ ՀՍԵՖԸ-ն իրականացնում է մի շարք միջոցառումներ բնակչության իրազեկության, պաշտպանվածության բարձրացման եւ այլնի շուրջ: Վաղը պրոֆեսորը կլոր սեղանի է հրավիրելու հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին, իսկ մյուս օրը ՀՊՀ-ում ուսանողների համար կկարդա հատուկ այդ թեմային վերաբերող դասախոսություն:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Հայաստանը սեյսմիկ ռիսկի բարձր գոտում է

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ՝ 115 ՀԱԶԱՐ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ

Դեկտեմբերի 3-ը հաշմանդամների միջազգային օրն է

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 3-ը Հաշմանդամների միջազգային օրն է: Ըստ պաշտոնական տվյալների, Հայաստանում ներկայումս բնակվում են 115 հազար հաշմանդամներ, որոնցից 11 հազարը՝ մինչեւ 18 տարեկան երեխաներ: Հաշմանդամները կազմում են երկրի ընդհանուր բնակչության շուրջ 3%-ը:

Ինչպես թղթակցի հետ զրույցում նշեց ՀՀ սոցիալական ապահովության նախարարության հաշմանդամների եւ տարեցների հիմնահարցերի վարչության պետ Ջեմմա Բաղդասարյանը, Հայաստանը 10 տարուց ավելի է նշում է այս օրը, որը հնարավորություն է տալիս մեկ անգամ եւս հանրության ուշադրությունը սեւեռել հաշմանդամների հիմնահարցերին: Ըստ վարչության պետի, նախարարությունը շուրջ երկու տասնյակ հասարակական կազմակերպությունների հետ համատեղ փորձում է լուծել հաշմանդամների առջեւ ծառացած խնդիրները:

Ջեմմա Բաղդասարյանը 2003 թ. ձեռքբերումներից համարեց Երեւանում թեքահարթակների կառուցումը, որոնք ինչ-որ չափով նպաստել են հաշմանդամների ինտեգրացմանը:

ՀՀ լեզվի պետական տեսչությունը կիրականացնի գիշերային ստուգայցեր

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ լեզվի պետական տեսչությունն այս շաբաթ կիրականացնի գիշերային ստուգայցեր այն տնտեսավարող սուբյեկտներ, որոնք «Մեր տանը՝ մեր լեզվով» խորագրով ցերեկային ստուգումների ընթացքում փակ էին:

Տեսչության վարչական իրավախախտումների բաժնի պետ Հովհաննես Սարոյանի խոսքերով, ստուգարշավի արդյունքները կամփոփվեն այս լրացուցիչ ստուգումներից հետո: Ըստ նրա, տեսչության հետ ակտիվ համագործակցում են ՀՀ ոստիկանության Երեւան քաղաքի վարչության կենտրոնական բաժինը, նաեւ՝ մայրաքաղաքի առաջին ատյանի դատարանները, ուր լսվում են տեսչության հայցերն ընդդեմ լեզվական իրավախախտումներ թույլ տված տնտեսավարող սուբյեկտների:

Հ. Սարոյանը հայտնեց, որ լեզվի պետական տեսչությունը, բացի հրապարակային գրվածքներից, ուսումնասիրություններ է կատարում նաեւ «Լեզվի մասին» օրենքի այլ ոլորտներում՝ տնտեսավարող սուբյեկտների գործավարություն, կնիքների, ձեւաթղթերի ձեւավորում: Դեկտեմբերին նախատեսվում է ստուգել հանրապետության կրթական ուսումնական հաստատություններում դասավանդման եւ դաստիարակության գործընթացում լեզվի վիճակը:

Հ. Սարոյանի խոսքերով, «Լեզվի մասին» օրենքի դրույթների պահպանման եւ լեզվական իրավախախտումները հնարավորինս կանխելու նպատակով տեսչությունը կթողարկի լեզվական օրենսդրության անհրաժեշտ փաստաթղթերն ամփոփող տեղեկագիր:

2001 թվականի մարդահամարի արդյունքները կամփոփվեն հրատարակվելիք 12 գրքերում

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 2001 թվականի մարդահամարի արդյունքները կամփոփվեն մինչեւ տարեվերջ տպագրվող 12 գրքերում: Ինչպես հայտնեց ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության մարդահամարի վարչության պետ Սամվել Ներսիսյանը, գրքերից մեկում (300-400 էջ) ամփոփված կլինեն մարդահամարի արդյունքները հանրապետության կտրվածքով: Իսկ 11 գրքերից յուրաքանչյուրը նվիրված կլինի առանձին մարզի (նաեւ Երեւան): 1000-1100-էջանոց գրքերում զետեղված կլինեն աղյուսակները մարզերի մասշտաբով:

Նրա խոսքերով, 2001 թ. մարդահամարի հաշվառման մեթոդաբանությունը եւ ամփոփումներն անցկացվել են ՄԱԿ-ի եվրոպական տնտեսական հանձնաժողովի, ՄԱԿ-ի վիճակագրության հանձնաժողովի՝ 2000 թվականի եվրոպայի տնտեսական համագործակցության եւ զարգացման տարածաշրջանում մարդահամարների եւ կացարանների հաշվառման մեթոդաբանության հիման վրա:

Ի տարբերություն խորհրդային տարիների, երբ մարդահամարներն անցկացվում էին հունվարի 7-ին, առկա եւ մշտական բնակչության թվերը գրեթե համընկնում էին, 2001 թվականին մարդահամարն անցկացվել է հոկտեմբերին: Հաշվառվել են մինչեւ մեկ տարի ժամկետով բացակայողները:

Ս. Ներսիսյանի խոսքերով, 2003 թվականի վերջին մարդահամարի վարչությունը կլուծարվի:

Առաջին անգամ լույս է տեսել «Հայաստանի գործարար տեղեկատու եւ դեղին էջեր»-ի հայերեն տարբերակը

«Սփյուռ» տեղեկատվական ծառայության այս քայլը Առեւտրաարդյունաբերական պալատը տեղական բիզնեսի զարգացումը խթանող կարեւոր երեւույթ համարելով՝ երեկ կազմակերպել էր տեղեկատուի շնորհանդեսը: «Սփյուռ»-ի տնօրեն Արոս Գրիգորյանի գնահատմամբ, տեղեկատուի հայերեն հրատարակությունը կարեւոր է սփյուռքի հետ գործարար կապերն ամրապնդելու գործում: «Հայաստանի անկախացումից հետո գործարար տեղեկատվությունը հիմնականում ռուսերենով էր, մասնագիտական շատ քանի մարդիկ հայերեն չգիտեին, եւ սկզբնական շրջանում հայերենով նման տեղեկատու հրատարակելը նպատակահարմար չէր լինի: Նախ ծառայությունը հրատարակեց «Դեղին էջեր»-ի հայերեն տարբերակը, քանի որ այնտեղ տերմինները համեմատաբար քիչ էին», ասաց տնօրենը:

Ծառայությունը նախորդ մեծ աշխատանք է կատարել՝ տերմինների հայերեն տարբերակները գտնելու համար: Եղել են տերմիններ, որոնց հայկական տարբերակը չեն գտել, նորերն են առաջարկել: Աշխատակիցները համոզված են, որ ժամանակի ընթացքում որոշ բառեր չեն ընդունվի հասարակության կողմից, կլինեն քննադատություններ, օրինակ՝ «բնակարանների մանր վերանորոգում» (մասնակի վերանորոգում), «շարժունակ կապ» (բջջային կապ) եւ այլն: «Գուցե հաջորդ տարբերակը վերջնական լինի», ասացին «Սփյուռ»-ի աշխատակիցները:

Շուտով կկազմեն հայ-ռուսերեն, ռուս-հայերեն գործարար տերմինների բառարան՝ սկզբնական շրջանում տերմինների խնդիրները լուծելու համար:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Սեմինար՝ հայ-եվրոպական կենտրոնի կազմակերպմամբ

Այսօր, դեկտեմբերի 3-ին, ժամը 10.00-ին Թեքեյան կենտրոնում Տնտեսական քաղաքականության եւ իրավական խորհրդատվության հայ-եվրոպական կենտրոնը կազմակերպում է սեմինար «Եվրամիության կառուցվածքը, կառավարման մարմինները, նրանց գործառույթները եւ համագործակցությունը որոշումների կայացման գործընթացում» թեմայով:

Արցախում հացի առավելագույն գինը 100 դրամից չպիտի անցնի

Հացի չարչրկված թեման հնարավոր է, որ արդեն առաջիկա օրերին բնակչության համար շահեկան լուծում ստանա, քանզի գումարային առումով հացի գինը կառավարության միջամտությունից հետո այսօր իսկ վերադարձվել է նախկին մակարդակին: Ընդ որում՝ եթե սպառողը շահի, ապա հացարտադրողների մի մասը չի բացառվում, որ տուժի: Դա տեղի է ունենալու, եթե ԼՂՀ հարկահավաքները եւ համաճարակաբանության ծառայողներն անհրաժեշտ խստությամբ իրականացնեն կառավարությունում դեկտեմբերի 1-ի խորհրդակցության ժամանակ վարչապետի տված հանձնարարականները: Այդ օրը հերթական անգամ անդրադառնալով հացի թանկացման խնդրին՝ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանը վերստին ընդգծել է, որ պետությունը չի կարող անտարբեր մնալ նման երեւույթների նկատմամբ: Ըստ էության, անտեսելով նախպես ձեռք բերված պայմանավորվածությունը, հացարտադրողների մի մասը հանցավոր համաձայնության գալով իրար հետ՝ կտրուկ բարձրացրել է հացի գները ստանալով գերշահույթներ: Մինչդեռ, ինչպես ընդգծվել է նշված խորհրդակցությունում, հացի թանկացումը կապ չունի ցորենի եւ ալյուրի գնաճի հետ:

Վարչապետը շեշտադրելով սպառողների շահերի պաշտպանությունը, որն ամրագրված է օրենքով, նշել է, որ չպետք է թույլ տալ հացի շուկայում որեւէ արտոնյալություն: Վերջին մեկ շաբաթվա ընթացքում չորս անգամ այս խնդրին անդրադառնալը պահանջարել է համակողմանիորեն ուսումնասիրել վիճակը եւ պարզել, որ շատ հացարտադրողներ չեն պահպանում հացի քաշի, տեսականու եւ որակի ստանդարտները, ինչպես նաեւ չեն ապահովում սանիտարահիգիենիկ պայմանները: Այս ամբողջի հետ առկա է նաեւ հացի ինքնարժեքի ոչ ճիշտ որոշումը: Հացարտադրողների մի զգալի մասը, ըստ ուսումնասիրությունների, հարկերից խուսափելու նպատակով հաճախ թաքցնում է իրական տվյալները եւ կեղծ հաշվետվություններ ներկայացնում:

Խորհրդակցությունում նշվեց, որ Արցախում հացի առավելագույն գինը չպետք է հասի 100 դրամի սահմանագիծը, որի կատակցությամբ որոշում է ընդունվել ստեղծել միջգերատեսչական հանձնաժողով, որը կվերահսկի եւ կհամակարգի հացարտադրողների գործունեությունը՝ պաշտպանելով նաեւ սպառողների շահերը:

Կառավարության այս խստապահանջությունը ենթադրում է որոշ հացարտադրողների ոլորտից դուրսմղում, որովհետեւ հազիվ թե վերջիններս ի վիճակի լինեն ապահովել պահանջվող չափանիշները: Համենայն դեպս, վարչապետը հրապարակայնորեն նկատել է տվել, որ ինքը թույլ չի տա այս իրավիճակի շարունակում:

Հնարավոր չէ՞ր արդյոք հացարտադրության ոլորտում ավելի վաղ հայտնաբերել վերոհիշյալ թերացումներն ու մեղավորներին պատժել: Եվ, առհասարակ, սա վերջի՞ն թանկացումն է լինելու գոնե տեսանելի ապագայում: Հարցերին սպառիչ պատասխան կարելի է տալ թերեւս այն բանից հետո, երբ հացարտադրման չափանիշներն իրոք կպահպանվեն բոլոր հացարտադրողների կողմից, եւ մեղավորներն էլ իսկապես կպատժվեն: Իսկ այդ բոլորի իրականացման համար, թվում է, պարտադիր չէ, որ գործադիր իշխանությունն անպայման միջամտի: Խնդրի դրական լուծումը թերեւս կարելի է ակնկալել ենթադաս իրավասու կառույցների ամենօրյա պարտականությունների ճիշտ կատարման մեջ:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԶ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

Այլընտրանքային ծառայությունը՝ հայկական կատարմամբ

Երեկ կրկին Ազգային ժողովի քննարկման նյութ էր դարձել «Այլընտրանքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքը՝ այս անգամ մշակված բարեփոխված տարբերակով: Այն ներկայացրեց ԱԺ փոխնախագահ Վահան Հովհաննիսյանը: Նա նշեց, որ պատգամավորներից, պաշտպանության հանձնաժողովից ու պաշտպանության, ազգային անվտանգության ու ներքին գործերի հանձնաժողովից ստացվել են շուրջ 50 առաջարկներ, որոնց մի մասը ներառվել է վերախմբագրված հոդվածներում, մի մասը՝ նոր հոդվածներում, իսկ կառավարության առաջարկը՝ 48 ամիս ծառայության վերաբերյալ, մերժվել է: ԱԺ փոխնախագահ Տիգրան Թորոսյանի առաջարկով հանվել է նաեւ այլընտրանքային ծառայության անցնելու համար պարտադիր որեւէ կրոնական կազմակերպության անդամ լինելու դրույթը: Այսինքն, նորակոչիկն այլընտրանքային ծառայության կարող է դիմել իր համոզմունքներից ելնելով, իսկ թե որքանով են դրանք համապատասխանում իրականությանը, կորոշի հատուկ հանձնաժողովը:

Ըստ օրենքի, Հայաստանում այլընտրանքային ծառայությունը իրականացվելու է 2 կերպ. ա) այլընտրանքային զինվորական ծառայություն, որպես ՀՀ զինված ուժերում իրականացվող հատուկ պետական ծառայության տեսակ, բ) զինված ուժերից դուրս հատուկ պետական ծառայության տեսակ: Վերջինը վերաբերում է մարդկանց այն խմբին, ովքեր թեկուզ առանց զենքի չեն ուզում ծառայել զինվորական ստորաբաժանումներում: Այլընտրանքային զինվորական ծառայության ժամկետը սահմանվում է 36 ամիս, այլընտրանքային աշխատանքային ծառայությանը՝ 42:

Դիմողը մինչեւ հերթական զորակոչին նախորդող մարտի 1-ը կամ սեպտեմբերի 1-ն իր բնակության վայրի զինկոմիսարիատին պիտի ներկայացնի դիմում՝ նշելով, թե այլընտրանքային ծառայության որ տեսակն է ընտրում: Հետո դիմումը փոխանցվելու է տեղական զորակոչային հանձնաժողովի քննարկմանը:

Օրենքն ուժի մեջ պիտի մտնի կես տարի անց միայն՝ 2004 թ. հուլիսի 1-ից, որպեսզի կառավարությունն այդ ընթացքում հասցնի մեր իրականություն մտած այս նոր երեւույթի համար հատուկ կարգեր սահմանել, ինչպես օրինակ՝ այլընտրանքային ծառայության անցկացման վայրերի առանձնացումը: Բախումներից խուսափելու համար այլընտրանքային զինծառայողները չեն տեղավորվի ընդհանուր ստորաբաժանումներում:

Օրենքի նախնական տարբերակն այլընտրանքային զինծառայողների հետագա աշխատանքային գործունեության հետ կապված որոշակի սահմանափակումներ էր նախատեսում: Նոր, բարեփոխված նախագիծը նկատի առնելով, որ նախագիծն ակնհայտորեն սահմանափակում էր նաեւ այլընտրանքային զինծառայողի սահմանադրական իրավունքները, զինծառայությունն ավարտած անձի որեւէ պաշտոնի ձգտելու հավակնությունը վերասահմանափակում է այսպես՝ նա չի կարող նշանակվել պետական այնպիսի պաշտոններում, որոնք օրենսդրության թույլտվությամբ կապված են զենք պահելու, կրելու եւ օգտագործելու գործառույթների հետ:

Վերախմբագրվել է նաեւ այլընտրանքային զինծառայողին հետդարձի իրավունք շնորհելու դրույթը, երբ նա ծառայության մի պահի հանկարծ կարող է դիմում ներկայացնել պարտադիր զինվորական ծառայության անցնելու մտադրության մասին: Կանխելով այն մտավախությունը, թե այդ զինվորներն այդպես էլ կարող են պիտանի չլինել բանակային, զենքով ծառայության համար եւ լուրջ պրոբլեմներ առաջացնել, վերադարձի հնարավորություն տրվելու է միայն առանց զենքի զինծառայություն անցածներին: Իսկ նրանք, ովքեր այդպես էլ հրաժարվել են զինվորական երդումից եւ ընտրել աշխատանքային ծառայությունը, կզրկվեն այդ արտոնությունից եւ ստիպված կլինեն անցնել 42-ամսյա ծառայություն:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

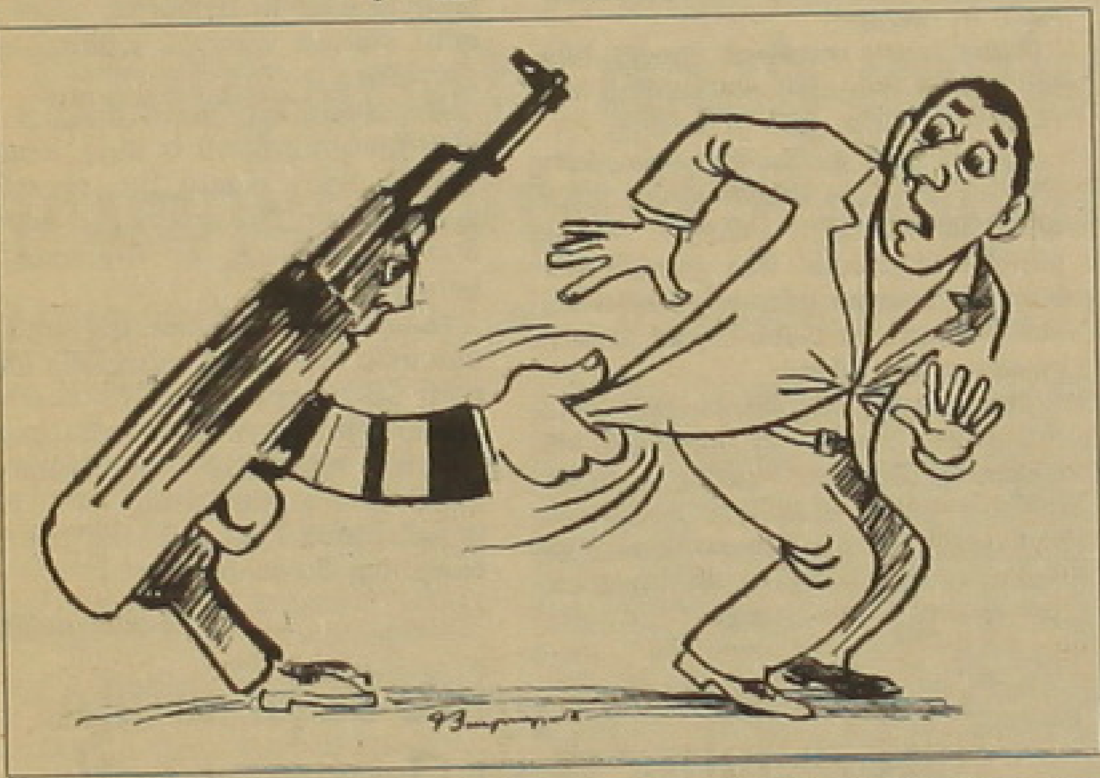

«Նոր ժամանակներ» կուսակցության նախագահը խոստանում է փոփոխություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Վերջիվերջո մենք գալու ենք այն հեղափոխական իրավիճակին, որ ստեղծվել է ԱՊՀ մյուս երկրներում, եւ քանի դեռ իշխանությունը չի ճանաչել իր սխալները՝ կանգնելու է հեղափոխական իրավիճակի առջեւ», հայտարարեց «Նոր ժամանակներ» կուսակցության առաջնորդ Արամ Կարապետյանը դեկտեմբերի 2-ին կուսակցության հիմնադիր համագումարին:

Ըստ նրա, կուսակցության հիմնական սկզբունքներն են «ժողովրդավարությունը, ազատական տնտեսությունը, պանարմենիզմը եւ աշխարհաքաղաքական խաչմերուկի սկզբունքը»: Արամ Կարապետյանը համոզմունք հայտնեց, որ «Նոր ժամանակներ» կուսակցությունը, ի տարբերություն մի շարք այլ քաղաքական ուժերի, կունենա հստակ դիրքորոշում եւ երբեք չի դավաճանի իր սկզբունքներին՝ ելնելով կոնյունկտուրայից:

Արամ Կարապետյանը հարց ուղղեց քաղաքական կոալիցիայի երեք կուսակցություններին. «Այսօր Հայաստանում ստեղծվել են արտերկրյա մենաշնորհներ, նույնիսկ էներգետիկայի 78%-ը գտնվում է ռուսական մի ընկերության ձեռքում: Այս իշխանությունների ո՞ր քաղաքական կուրսն եք դուք պաշտպանում»:

Վրաստանում տեղի ունեցած վերջին իրադարձությունների եւ Հայաստանի վրա դրանց հնարավոր ազդեցության առնչությամբ Արամ Կարապետյանը հայտարարեց, որ Վրաստանում կատարվածն արհեստականորեն չի տեղափոխվելու հայաստանյան քաղաքական դաշտ, ինչը, սակայն, բնավ էլ չի նշանակում, որ Հայաստանի քաղաքական ուժերը երբեւէ չեն ցանկանա փոխել ստեղծված իրավիճակը: Ըստ նրա, առկա է փոփոխությունների երկու ճանապարհ. մի ուղին՝ երբ իշխանությունները համագործակցում են ընդդիմության հետ, եւ երկրորդ՝ երբ իշխանությունները պնդում են, «որ ամեն ինչ լավ է, եւ այս դեպքում քաղաքական ուժերը համախմբված կփորձեն փոխել իշխանություններին»:

Արամ Կարապետյանը խոստացավ, որ Հայաստանում լինելու են փոփոխություններ. «Մեր ցանկությունը միայն այն է, որ դրանք լինեն Սահմանադրության շրջանակում, իսկ եթե ոչ՝ առանց վախենալու ասում ենք, որ գործողությունները կարող են կրել պոռթկման բնույթ, ու որեւէ մեկը թող չկասկածի, որ ես եւ իմ կողմնակիցները լինելու ենք առաջին շարքերում»:

ԶԼՄ ՕՐԵՆՔ

Երկրորդ ընթերցմամբ ընդունվեց զանգվածային լրատվության օրենքի նախագիծը

Այդքան փոփոխություններից հետո էլ նախագիծը չբարեփոխվեց

Մինչ քվեարկությունն ԱԺ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Հրանուշ Հակոբյանը բողոքեց, թե դահլիճում լրագրողներն ինչ-որ թղթեր են բաժանում պատգամավորներին, թե ԶԼ օրենքը սահմանափակում է իրենց ազատությունները: Իբրեւ հակակշիռ Հ. Հակոբյանը մեջբերեց ԵԱՀԿ գրասենյակի ղեկավարի խոսքը, որը գոհունակություն է հայտնում օրենքի բարելավված տարբերակի վերաբերյալ:

Ինչեւէ, բաժանված թղթերից անկախ, 75 կողմ, ոչ մի դեմ ու ձեռնպահով երկրորդ ընթերցմամբ ընդունվեց ԶԼ օրենքի նախագիծը: «Արդարություն» խմբակցությունն ու «Օրինաց երկիր» չմասնակցեցին քվեարկությանը:

Մեկուկես տարի առաջ, երբ նախագիծն առաջին անգամ ի հայս եկավ՝ լրագրողական համայնքի եւ քաղաքական գործիչների բուռն դատափետումներին արժանանալով, հետագա ժամանակաշրջանում նկատելի բարեփոխվեց: Ընդունելով հանդերձ իրողությունը, «Արդարությունը» չմասնակցեց քվեարկությանը: Ինչո՞ւ: Պարզաբանում է խմբակցության անդամ Շավարշ Քոչարյանը. «Եթե մենք ապրեինք իրավական, ժողովրդավար պետությունում, շատ հնարավոր է, որ որեւէ վերապահում չունենայինք: Բայց մենք գիտենք, թե այդ օրենքն ինչ դաշտում է գործելու, ինչպես են կիրառելու չինովնիկները, ոնց են փորձելու օգտագործել օրենքի այս կամ այն դրույթը՝ անկախ լրատվությունը լռեցնելու համար: Այս իմաստով նախագիծն անընդունելի է եւ դեռեւս բարելավումների կարիք ունի»: Շավարշ Քոչարյանը նշեց օրենքի այն բացերը, որոնք կարող են խոչընդոտել լրագրողի ազատ գործելու իրավունքին: Դրանք վերաբերում են թե՛ լրագրողի հավատարմագրման կարգին (երբ, այնուամենայնիվ, սողանցք կա անցանկալի լրատվամիջոցի լրագրողին չհավատարմագրելու), թե՛ տեղեկատվություն տրամադրել-չտրամադրելու վերաբերյալ պաշտոնյայի պատասխանատվության անորոշությանը:

Այս եւ հարակից հարցերի կապակցությամբ այսօր կկայանան զույգ ասուլիսներ, մեկը Մամուլի ազգային ակումբում, մյուսը՝ ժուռնալիստների միությունում:

Ցմահ ազատազրկում՝ ներման իրավունքով

Երեկ ավարտվեց «Հոկտեմբերի 27»-ի գործով դատավարությունը: Հայտնի է, որ նոյեմբերի սկզբին ԱԺ-ն ընդունեց Քր. օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու օրենքի նախագիծը, որի էությունն առանց ներման իրավունքի ցմահ ազատազրկում սահմանելն էր: Սակայն ՀՀ նախագահն օրենքը ստորագրեց այն ժամանակ, երբ դատավորն այլեւս հնարավորություն չուներ դատավճռի մեջ ներառելու այդ կարեւոր փոփոխությունը: Արդյոք օրենքը գործողության մեջ մտնելու ժամկետի ձգձգումը դիտավորություն չէ՞ր: Լրագրողի այս հարցին ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը պատասխանեց. «Օրենքը ստորագրվել է սահմանված 21-օրյա ժամկետում, եւ բնականաբար, հանրապետության նախագահի բացառիկ իրավունքն է, թե որ օրը կստորագրի այդ օրենքը: Օրենքի որեւէ խախտում չի եղել»:

Նույն հարցի վերաբերյալ ԱԺ փոխնախագահ Վահան Հովհաննիսյանի մեկնաբանությունն ավելի որոշակի էր. «Մահապատժի վերացումը դիտվում է մեղմացնող նորմ եւ տարածվում է բոլոր կալանավորների վրա: Դրանից հետո կիրառվեց խստացնող նորմ, այսինքն՝ արգելվում է 20 տարի անց բողոքարկման իրավունքը: Քանի որ «Հոկտեմբերի 27»-ի հեղինակները հանցանքը գործել են վաղուց, նրանց վրա խստացնող նորմը չի տարածվում, հետադարձ ուժ չունի. անկախ այն բանից, ե՞րբ է ստորագրվել օրենքը, ստորագրվե՞լ է, թե՞ ոչ, հոկտեմբերի 27-ի դատավճռից առա՞ջ է եղել, թե՞ հետո»: Վ. Հովհաննիսյանն, այնուամենայնիվ, չբացառեց, որ կատարվածը վիճարկելի իրողություն է եւ տարբեր մեկնաբանությունների կարող է արժանանալ:

Կ. Դ.

«Հոկտեմբերի 27»-ի դատավճիռը հրապարակվեց

Սկիզբը էջ 1

Հիշեցնենք, որ դատարանը խորհրդակցական սենյակ հեռացավ նոյեմբերի 14-ին:

1999 թ. ԱԺ նիստերի դահլիճում տեղի ունեցած ոճրագործությանը զոհ գնացին վարչապետ Վազգեն Սարգսյանը, ԱԺ նախագահ Կարեն Դեմիրճյանը, ԱԺ փոխխոսնակներ Յուրի Բախշյանը, Ռուբեն Միրոյանը, պատգամավորներ Հենրիկ Աբրահամյանը, Միքայել Քոթանյանը, Արմենակ Արմենակյանը, կառավարության օպերատիվ հարցերով նախարար Լեոնարդ Պետրոսյանը:

Դատավարությունը սկսվել էր 2001 թ. փետրվարի 15-ին, եւ այս ընթացքում կայացել է 297 նիստ: Քր. գործով կար 91 տուժող, 8 իրավահաջորդ, 123 վկա, իսկ ԱԺ շենքին հասցված նյութական վնասը կազմում է 9 մլն 789. 565 դրամ:

Դատավճիռը կարող է բողոքարկվել ՀՀ քրեական եւ զինվորական գործերով վերաքննիչ դատարանում՝ 15 օրվա ընթացքում: Հնգօրյա ժամկետում դատավճիռը կտրամադրվի ամբաստանյալներին եւ դատավարության մյուս մասնակիցներին: Այն նաեւ ամբողջությամբ կհրապարակվի մամուլում:

Մեղադրող Գ. Ավետիսյանը, դատավճռի հրապարակումից հետո պատասխանելով Արմենպրեսի թղթակցի հարցին, հայտնեց, որ դատավճիռը բավարարում է մեղադրող կողմին: Նկատենք, որ ամբաստանյալ Ա. Կնյազյանի համար մեղադրողները միջնորդել էին 15 տարվա ազատազրկում, մինչդեռ դատարանն ավելի խիստ պատիժ սահմանեց՝ ցմահ ազատազրկում: Տուժող, ՀՀ տրանսպորտի եւ կապի նախարար Անդրանիկ Մանուկյանը, պատասխանելով Արմենպրեսի թղթակցի հարցին՝ արդյոք գո՞հ է դատավճռից, նշեց, որ ինքը միջնորդել էր գնդակահարություն մեղադրյալների համար, մինչդեռ օրենքով ամենախիստ պատիժը ցմահ բանտարկությունն է:

Արթուր Բաղդասարյանը՝ կրկին խնայողական ավանդների մասին

«Մենք ստեղծել ենք 3 ժամանակավոր հանձնաժողովներ, երեքն էլ գործում են բավական արդյունավետ, նրանց առ այսօր կատարած աշխատանքը հուսադրող է», լրագրողների համար տրվող ամենշաբաթյա ասուլիսում ասաց ԱԺ նախագահը: Սակայն, ըստ նրա, 2004 թ. բյուջեում խնայողական ավանդների վերադարձման նպատակով հատկացումներ չեն լինի, քանի որ հանձնաժողովների աշխատանքն ավարտվելու է մյուս տարի: Միայն այն բանից հետո, երբ բազմակուսակցական հանձնաժողովներն իրենց եզրակացությունները կներկայացնեն ԱԺ-ին, կարելի է մտածել հաջորդ քայլերի մասին:

Կ. Դ.

ԱԶԳ

Անդրադարձ

Բազմաթիվ կուտակված խնդիրներ Համաշխարհային հայկական կազմակերպության համար

Նորաստեղծ Համաշխարհային հայկական կազմակերպությունը (ՀՀԿ) պետք է լուծի բազմաթիվ հարցեր, որոնք կուտակվել են տարիներով, նույնիսկ դարերով: Նախ հարկավոր է ստեղծել կառավարման ապարատ, որի կառույցն ընդունվել է հիմնադիր համագումարում: Կազմակերպական աշխատանքներն անչափ դժվար են, եւ մենք, որ այժմ չենք մասնակցում դրանց, բայց ունենք մեծ ցանկություն եւ որոշ հնարավորություններ, կուզենայինք օգնել:

Երկու խոսքով ուզում եմ արտահայտել որոշ պարզ մտքեր, տալ հասարակ թվացող որոշ հարցեր, որոնք այժմ պատասխաններ չունեն: Եվ մեծապես հուսով եմ, թե ՀՀԿ-ն իր աշխատանքը կսկսի այդ հասարակ հարցերի պատասխանների պատրաստումից:

Հիշեցնում եմ, որ աշխարհում իրավիճակն այնքան արագ է փոխվում, որ... շատ դժվար է ճիշտ, հօգուտ սեփական ժողովրդի ու պետության գործել: Ուստի առավել եւս անհրաժեշտ է ունենալ տարրական հարցերի պատասխանները:

Հարց 1: Առաջին անգամն է, որ հայերը հեռանում են հայրենիքից, երբ իրենց չեն արտաքսում այնտեղից: Ինչո՞ւ: Տնտեսական աճի (14 տոկոս) պայմաններում մինչեւ օրս գնում են ու գնում, բայց չեն վերադառնում: Նշանակում է՝ ինչ-որ բան կարգին չէ: Նշանակում է՝ ինչ-որ տեղ կաղում է վիճակագրությունը, կամ էլ տնտեսության վիճակն այն չէ: Լավատեղյակ մարդիկ ասում են, որ Հայաստանում կարելի է աշխատել «Լինսի» ծրագրի գծով եւ թանկարժեք քարերի մշակման ասպարեզում: Եվ որ աշխատելու ուրիշ տեղ չկա: Հայաստանում եղած մարդկանց աչքին են զարնում Երեւանում բազմաթիվ անգործ տղամարդկանց գոյությունը եւ մարզերում բնակչության բացակայությունը: Ակնհայտ է, որ 90-ական թթ. սկզբներին Հայաստանի տնտեսությանը հասցվել է այնպիսի հարված, որ արձագանքը դեռ երկար կհնչի 35-ից բարձր տարիքի հայերի ականջներում: «Սակայն անկումն այնքան խոր եւ լուրջ էր, որ աճի ներկա տեմպերը չեն կարող տեսանելի ապագայում հանգեցնել լուրջ փոփոխությունների» (ՀՀԿ ստեղծման կազմկոմիտեի նախագահ Արա Աբրահամյանի զեկուցումից): Հայաստանին օգնելու անհրաժեշտությունն ակնհայտ է: Եվ դա անում են մեր բազմաթիվ հայրենակիցները: Բավական է նշել թեկուզ Քըրք Քըրքորյանի, Շառլ Ազնավուրի անունները: Իհարկե, անվիճելի է նաեւ Ռուսաստանի հայերի միության դերը, որն օգնում է ոչ միայն Հայաստանին, Լեռնային Ղարաբաղին, Ռուսաստանի հայ սփյուռքին, այլեւ տարերային աղետներից տուժած ՌԴ շատ տարածաշրջանների: Սակայն այդ բոլոր գործողությունները խառնաշփոթ, անկազմակերպ են: Վերջ ի վերջո, Հայաստանը չի կարող իր համար օգնություն պատվիրել: Ուստի օգնության բոլոր քայլերի կենտրոնացումը հարկավոր է անցկացնել մեկ մաղով: Եվ թող դա լինի ՀՀԿ-ն: Եվ թող լինի «վերադարձ ի հայրենիք»:

Տարրական հաշվարկների համաձայն, մասնավոր անձանցից Հայաստան մուտք է գործում ավելի քան 1 մլրդ դոլար(*): Հայաստանում իրականում ապրում է մոտ 2 մլն քաղաքացի (այս բոլոր տվյալները ոչ պաշտոնական են): Այսպիսով, Հայաստանի յուրաքանչյուր քաղաքացի տարեկան ստանում է 500 դոլար օգնություն, այսինքն ամսական 42 դոլար: Դա շա՞տ է, թե՞ քիչ: Հայաստանի բյուջեն 400 մլն դոլար է (Վլադիմիրի մարզը, որտեղ հիմա ապրում եմ, տարածքով հավասար է Հայաստանին եւ ունի 226 միլիոնանոց բյուջե): Կարծում եմ, փոքր գումար չէ: Ուրեմն ինչո՞ւ են մարդիկ փախչում:

Հայաստանի քաղաքացիներին չպետք է դարձնել անտարբեր կերպով փողի սպառող մուրացկաններ: Հայերը միշտ էլ աչքի են ընկել աշխատասիրությամբ: Հանուն ընտանիքի բարօրության նրանք պատրաստ են եղել շատ աշխատել եւ շատ ստանալ: Վերհիշենք 1970-1985 թվականները, երբ Հայաստանն ամռանը դատարկվում էր տղամարդկանցից. նրանք մեկնում էին լայնածավալ Միությունում փող վաստակելու: Իսկ հիմա... մեկնած տղամարդկանց մի մասը նույնիսկ իրեն չի պահում, չխոսելով արդեն փող ուղարկելու մասին: Հաճախակի են դարձել այն դեպքերը, երբ հայերը Ռուսաստանում նոր ընտանիք են կազմում, Հայաստանում իրենց ընտանիքը թողնելով բախտի քմահաճույքին: Իրավիճակը շատ տագնապալի է եւ վախեցնող:

Հարց 2: Ինչո՞ւ չեն կարգավորվում սփյուռքից Հայաստան ուղարկվող դրամական հոսքերը: Գուցե դրանով կզբաղվի ՀՀԿ-ն:

Կուզենայի անել առաջարկություններ. քննարկել դրամական հոսքերի վերահսկման կազմակերպումը, ստեղծել ֆոնդեր, թողարկել բաժնետոմսեր, կառուցել գործարաններ: Հարկավոր է Ռուսաստանում բնակվող հայերի կողմից արված ներդրումներով բացել աշխատատեղեր, որտեղ առաջին հերթին կկարողանան աշխատել նրանց ազգականները, եւ շահաբաժինները էլ ամեն ամիս պետք է նրանք ստանան: Դա ձեռնտու է թե ուղարկողներին եւ թե ստացողներին: Դա ձեռնտու է ամենքին:

Ամենքին հայտնի է հայերի սերը գիտական աշխատանքների նկատմամբ: Ժամանակին Հայաստանը շատ զարգացած էր ԷՀՄ-ների եւ ծրագրերի մշակման ասպարեզում (Երեւանի Մերգելյանի անվան ՄՄԳՀԻ-ն, «Անի» ԳԱՄ-ը եւ կից միկրոէլեկտրոնիկայի ինստիտուտը, որտեղ աշխատել եմ, «Աստրո» ԱՄ-ն եւ վերջապես հանրահայտ «Մարս» ռոբոտատեխնիկական գործարանը): ԽՍՀՄ-ում համակարգչի սկավառակ բացող առաջին սարքը, ջերմաստիչ միակ սարքը, առաջին մոնիտորներից մեկը եւ շատ այլ սարքավորումներ մեզ մոտ են ստեղծվել:

Մի՞թե դժվար է ներկայումս ԱՊՀ-ն հեղեղել, օրինակ, համակարգիչների հայկական պլատաներով, իրաններով, ստեղնաշարերով կամ թեկուզ մկներով:

Հարց 3: Ինչո՞ւ դրանք չեն պատրաստում: Գուցե դրանով եւս զբաղվի ՀՀԿ-ն երկրորդ հարցին պատասխանելու շրջանակներում:

Ուզում եմ մեջբերում անել ՀՀԿ ստեղծման կազմկոմիտեի նախագահ Ա. Աբրահամյանի զեկուցումից. «Հանուն պետականության եւ հայ ժողովրդի պահպանման մղվող ճակատամարտը կարող է հերթական անգամ տանուլ տրվել, եթե ազգային ընտրախավը չդրսեւորի ռազմավարական ընկալում, եթե պետությունն ակտիվորեն չպաշտպանի միասնական հասարակական կազմակերպության շրջանակներում աշխարհի հայերին կառույցի մեջ միավորելու գաղափարը»:

Սրան ավելացնելու բան չկա: ՀՀԿ-ի ստեղծումն այլընտրանք չունի: Արտասահմանում գործող քաղաքական կուսակցությունները ունեցել են երկու առաքելություն. Հայ դատի լուծումը եւ անկախ պետության վերականգնումը: Հայաստանի երրորդ Հանրապետության ստեղծումից հետո Հայ դատի լուծումը նույնպես կենտրոնանում է պետական կառույցների ձեռքին, իսկ արտերկրի կուսակցություններին եւ մյուս հասարակական կազմակերպություններին մնում է պետությանն օգնելու դերը: Ես կարծում եմ, որ այդ հասկացություններն ակնհայտ էին դառնում ամենքի համար: Եվ հարկավոր էր սփյուռք-հայրենիք հարաբերություններում քաղաքական կուսակցությունները փոխարինել ուրիշ հասկացությամբ: Հարցի լուծումը դառնում էր չափազանց կարեւոր: Եվ ՀՀԿ-ի ստեղծումը լուծում է բազմաթիվ հարցեր: Ես կարծում եմ, որ Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս քաղաքական կուսակցություններն այլեւս անելիք չունեն:(**) Արտերկրում դրանց գոյության իմաստը դառնում է անբացատրելի: Տարագիր կուսակցությունները պետք է վերադառնան հայրենիք: Սփյուռքում պետք է մնան բարեգործական հասարակական կազմակերպությունները, իսկ աշխարհի հայությանը կապող օղակի դեր պետք է խաղա ՀՀԿ-ն: Ինչպես նշել է Հայաստանի նախագահ Ռ. Քոչարյանը, «պետության վերականգնումը բեկումնային պահ է ազգային կյանքում, պահանջում է ազգային արժեքների վերաիմաստավորում եւ ազգային գաղափարախոսության ձեւավորում: Ես կարծում եմ, որ ազգային գաղափարախոսությունն արդեն ձեւավորված է: Դրա սկիզբը դրվեց 1993-1994 թթ., երբ Հայաստանը շահեց պատերազմը: Այն ժամանակ հայերն զգացին հաղթելու, առջեւում լինելու, ուժեղ եւ հպարտ ժողովուրդ լինելու համը: Չի կարելի կորցնել այդ զգացումները: Ավելին, հարկավոր է դրանք ամրապնդել աշխարհի բոլոր հայերի գիտակցության մեջ:

Եվ բարի ճանապարհ մաղթենք Համաշխարհային հայկական կազմակերպությանը:

ՀՐԱՅՐ ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ,
Վլադիմիրի մարզ,
ք. Ալեքսանդրով, ՌՀՄ տեղական բաժանմունքի նախագահ

(*) Մենք առաջին անգամ ենք հանդիպում նման թվի, որը սովորաբար տատանվում է 200-250 մլն դոլարի միջեւ (խմբ.):

(**) Հիշեցնենք, որ ՀՀԿ-ն եւ նրա նախագահը միշտ էլ պնդել են հակառակը (խմբ.):

ՄԱՀԱԽՈՍԱԿԱՆ

Լյուդա՛, մեր սիրասուն քույր...

Կյանքից վաղաժամ հեռացավ բանասեր, Երեւանի պետական բժշկական ուսումնարանի երկարամյա մանկավարժ-դասախոս Լյուդմիլա Սուրենի Շուշանյանը: Թաղումը կատարվեց շաբաթ օրը, նոյեմբերի 29-ին, Զրվեժի գերեզմանատանը: Հետագա տողերը տպագրվում են որպես հուշածաղիկ նրա թարմ գերեզմանին:

Առաջին անգամ ընկերներով ժամադրվում ենք առանց քեզ, հավաքվում ենք... սգո ծաղկեպսակով՝ քեզ վերջին հանգրվանը ուղեկցելու: Ժպտի՛ր դաժան իրողությանը, ասա՝ երազ է, խաբկանք, դիմավորի՛ր մեզ հենց պատշգամբից զրնգուն քո ծիծաղով եւ սովորականի պես դժգոհի՛ր. «Ուշանում եք, սեղանը վաղուց պատրաստ է»... Բայց մի՞թե մահ կոչված ահարկու այդ հրեշը երազ է ճանաչում, այլապես կգա՞ր սովորաբար, գաղտագողի կբախե՞ր քո դուռը:

Եկավ, բայց ուշացած զղջաց, հասկացավ, որ քո կյանքի սերն ավելի հզոր էր, մարդավայել, քան իր արածը:

Լյուդա՛, մեր թանկագին քույր, մահը խուլ ու գոլ է, եւ անդեմ է նրա շպարված կերպարանքը, անողոք, նրանից ինչպե՞ս նեղանանք: Քեզ վրա ենք բարկանում: Առաջին անգամ բոլորիս անտեսեցիր, դո՛ւ, որ ամեն ինչում խոսք ու խորհուրդ էիր անում:

Հեռանալով՝ մեզնից խլեցի՛ր բոլորիս զվարթ պահող քո վարակիչ խնդությունը: Նաեւ քո հրաշալի որդիներից՝ Ալիկից ու Արայիկից. «Մեկը բոլորի՝ բոլորը մեկի համար» նշանաբանով ապրող քո քույրերից, ոտքի վրա արդեն հանգչող քո մորից:

Ասա՛, ինչպե՞ս, ինչպես նրանց մխիթարենք: Իսկ մենք ընկերներդ, կփոխվե՞նք: Ի՞նչ ասենք բժշկական ուսումնարանի քո սաներին, ա՜խր երեսուն տարում առաջին անգամ դասի չես գնա...

Մահվանդ օրը քո ծննդավայր Վահան գյուղում ձյուն էր եկել, առաջին ձյունը: Միշտ ասում էիր՝ սիրում եմ առաջին ձյունը, որովհետեւ մաքո՜ւր, ճերմա՜կ-ճերմա՜կ է: Որբացաք երկուսդ էլ...

Անասելի ծանր է հաշտվել գուժկան այս մտքի հետ՝ 2003 թվականի նոյեմբերի 28-ին երկարատեւ եւ ծանր հիվանդությունից հետո վախճանվեց Երեւանի պետական համալսարանի հայկական բանասիրականի 1970 թ. շրջանավարտ Լյուդմիլա Սուրենի Շուշանյանը, եւ ստորագրել՝

համակուրսեցիներ:

Ազնվական էություն եւ լուսավոր նկարագիր՝ Արա Գուրգադյան

Սկիզբը՝ էջ 1

Արա Գուրգադյանը աչք է բացել մտավորական-մշակութային ընտիր միջավայրում. հայրը ճարտարապետ Սարգիս Գուրգադյանն է, մայրը՝ երկարամյա ուսուցչուհի: Ի սկզբանե մշակութային մթնոլորտը Արայի համար եղել է գոյության կերպ: Ահա թե որտեղից էին սերում կամ ծնվում ընտիր նկարչի նրա սքանչելի կտավները, մշակութաբանի իր փառահեղ ծրագրերը, եւ վերջապես իր պարզ ու վսեմ մարդկային կյանքը:

Արա Գուրգադյանի գործունեության ասպարեզը լայն էր ու հետաքրքրական՝ դասախոսական աշխատանքից մինչեւ հրատարակչական գործը, խմբագրական աշխատանքից մինչեւ արվեստի ֆակուլտետի հիմնադրումը: Քաղքենիության ու էժան սնափառության մեր տոնավաճառում նա ձգտում էր գերել անկարելին: Նա աղբյուր որոնող - օազիս ստեղծող մարդկանցից էր, իմ կարծիքով՝ պայծառատեսության հասած իմ ճանաչած սակավաթիվ մարդկանցից մեկը: Երեւանում գործող «Սարգիս Խաչենց» հրատարակչությունը իր գոյության եւ աշխատանքի ինչ-որ մասով պարտական է նաեւ Արա Գուրգադյանին: Նա ոչ միայն եղել է այդ հրատարակչության գոյության նախանձախնդիրներից եւ ջատագովներից մեկը, ոչ միայն ամեն կերպ սատարել է հրատարակչությանը, այլեւ մեծ սիրով եւ բանիմացությամբ հրատարակչության համար բնագրից թարգմանել է Ռուդոլֆ Շտայների «Ազատության փիլիսոփայությունը», Վասիլի Կանդինսկու «Հոգեւոր արվեստի էսսեները», ընտիր առաջաբաններ գրել այդ գրքերի համար, խմբագրել է Շտայների «Թեոսոֆիան»... Այն, որ Երեւանում այսօր կա, գործում է «Փրինքինֆո» հրատարակչությունը, որտեղ հավաքված են իր երբեմնի սաներն ու կրտսեր ընկերները՝ բարձր ճաշակի ու ինտելեկտի, ազնիվ նվիրումի ու նկարագրի տեր երիտասարդ մարդիկ, նաեւ Արա Գուրգադյանի մարդկային եւ ուսուցչական ձիրքն ու շնորհն է: Արան խավարը ցրելու համար գոնե մեկ մոմ վառող մարդկանցից էր եւ միշտ փայփայում էր իր մշակութային էջը ունենալու գաղափարը: Այսպես նա ստեղծեց «Ռուբիկոն» հոյակապ ամսագիրը, եւ ինքն էլ մեզանում առաջիններից մեկը հատեց գորշ ու կաշկանդող իրականության սահմանները ու անցավ իր Ռուբիկոնը: Այդ ամսագիրը մեր իրականության մեջ մշակութային սակավաթիվ այն երկու-երեք երեւույթներից մեկն է, որ ստիպում է մտածել, որ, այո՛, մեզանում ինչ-որ բան այնուամենայնիվ փոխվել է եւ որ մենք, համենայն դեպս ամսագիրը ստեղծող մարդիկ, ապրում ենք այլեւս ա՛յլ իրականության մեջ եւ ա՛յլ կյանքով: Ազգի ինքնությանը որակ են տալիս հենց Արա Գուրգադյանի նման մարդիկ:

Արա Գուրգադյանը լայն մտահորիզոնի եւ խոր իմացությունների տեր անհատ էր: Եվ ինչ գործ որ անում էր, անում էր բացառիկ սիրով, նվիրումով եւ մանավանդ բանիմացությամբ: Արան եղավ «Հայկականություն-արիականություն» գրքի խմբագիրը, եւ ես պատեհ առիթ ունեցա իր հետ աշխատելու: Մենք համատեղ աշխատել ենք երկար, ժամերով զրուցել գրականության եւ արվեստի ամենատարբեր նյութերի շուրջ: Նրա անափ գիտելիքները, իմացականությունն ու ինտելեկտը հաճելի զարմանք եւ հիացմունք էին առաջացնում: Եվ իր հետ զրուցելիս ես խորունկ ցավ էի զգում մեր գրականագիտության այսօրվա մակարդակի խեղճության համար:

Արա Գուրգադյանը ապրեց իր ազնիվ գործի արժանապատիվ գիտակցությամբ լեցուն կյանք: Մարդ ցավից, հուսահատությունից ու վիրավորանքից չգիտի ինչ անի, երբ անդրադառնում է, որ Արա Գուրգադյանի նման երազելի ու փնտրելի մարդիկ, որ ոտից գլուխ, իրենց ողջ էությամբ, արվեստ, գրականություն եւ մշակույթ են, անտեսված են մեր իրականության մեջ, մեկդի են դրված: Եվ այդ նույն կյանքում բացարձակ տգետ ու անկիրթ, փողոցի պատահական մարդիկ ցինիկ անվրդովությամբ, առանց ամոթի դույզն ինչ զգացումի, գրականություն ու մշակույթ են տնօրինում եւ կառավարում... Կաֆկան նույն օրը կխելագարվեր: Մեր իրականությունը ե՞րբ է տենչելու արժանավոր մարդկանց, երկիրը ե՞րբ է ճանաչելու իր զավակներին, ե՞րբ է գալու Արա Գուրգադյանների ժամանակը:

Ազնվական նկարագիր եւ լուսավոր էություն ուներ Արա Գուրգադյանը: Կյանքի գեղեցկության բացառիկ ընկալում կար իր մեջ, ապրելու բուռն հրճվանք ու տենչանք: Համատեղ աշխատանքի առնվազն երկու-երեք ծրագիր ունեինք: Մարտ-ապրիլին էր, հիվանդությունը նոր էր ի հայտ եկել: Խոսում էինք, ուզում էի սիրտ տալ եւ խոսքիս կատակի երանգ տվեցի, թե՝ դու ի՞նչ հիվանդ, երեւի ուզում ես գործից խուսափել... «Ի՞նչ ես ասում,- ասաց,- դեռ իրար հետ ինչե՞ր ենք անելու...»:

Չարեցինք:

Եվ այսօր մենք մեր ընկերոջը տանելու ենք անդարձության ճանապարհով: Եվ մենք իր ընկերները, մերձավորները եւ մտերիմները, կյանքից այնքան վաղաժամ հեռացած պայծառ մարդու մասին երբեք չենք ասելու՝ չկա, այլեւս մեզ հետ չէ: Արա Գուրգադյանը հետք թողած մարդ է: Մենք նրա մասին եղբայրական սիրով ու ջերմ խանդաղատանքով միշտ ասելու ենք՝ եղե՛լ է եւ ապրել է...

ՅՈՒՐԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Կհաջողվի՞ փակ պահել դժոխքի դարպասները Մերձավոր Արեւելքում

Սիրիական հիմնախնդիրները հայ լրագրողի աչքերով

Սիրիայի վարչապետ Մուհամմադ Նաջի Օտրին լրագրողների մեր փոքրիկ խմբին (18 հոգի, հիմնականում արաբական երկրներից, ինչպես նաեւ Ռուսաստանից, Իրանից, Թուրքիայից, Պակիստանից ու Հայաստանից, ուր մեր երկիրը ներկայացված էր իմ համեստ անձով) մամուլի ասուլիս տվեց իր նստավայրում, նոյեմբերի 16-ին: Նույն օրը, ավելի վաղ, Դամասկոսի պետական համալսարանի նիստերի դահլիճում կայացավ Սիրիայի հանգուցյալ նախագահ Հաֆեզ ալ Ասադի նախաձեռնությամբ սկսված Բարենորոգչական շարժման 33-րդ տարեդարձին նվիրված հանդիսավոր նիստը՝ խորհրդային ժամանակներից մեզ ծանոթ մեծ խանդավառությամբ, կառավարության կազմի, Ազգային հայրենասիրական ճակատի մեջ մտնող կուսակցությունների լիդերների եւ այլ բարձրաստիճան անձանց, այդ թվում նախագահ Բաշար ալ Ասադի անձնական ներկայացուցչի մասնակցությամբ ու որոտընդոստ ծափահարություններով, նաեւ երգերով ընդհատվող ելույթներով: Ահա այդ հանդիսավոր նիստից հետո հրավիրված մամուլի ասուլիսում վարչապետ Օտրին, պատասխանելով Մերձավոր Արեւելքում հնարավոր նոր պատերազմի հավանականության մասին լրագրողներից մեկի հարցին, բառացիորեն ասաց հետեւյալը. «Իրաքյան պատերազմը արաբական երկրներին նախազգուշացրեց, որ գալիս է իրենց հերթը: Հիմա ուզում են բացել դժոխքի դարպասները՝ հարվածել Սիրիային, Իրանին, որպեսզի իրենց հասարակությունների (նկատի ուներ ԱՄՆ-ի գլխավորած հակաիրաքյան կոալիցիան) ուշադրությունը շեղեն այն վիճակից, որի մեջ խրվել են Իրաքում...»: Այսինքն, Սիրիայի նորանշանակ վարչապետը, որի կառավարությունն ընդամենը 2 ամիս առաջ է կազմվել, չէր բացառում մերձավորարեւելյան նոր պատերազմի հնարավորությունը, թեեւ դա քիչ հավանական էր համարում: Այնուամենայնիվ, ասես մեր միջոցով աշխարհին ու հնարավոր ագրեսորներին (առաջին հերթին՝ ԱՄՆ-ին ու Իսրայելին) նախազգուշացնելու նպատակով, վարչապետ Օտրին մտազբաղ, կարծես ինքն իրեն եւ ոչ թե մեզ պատասխանելով, ավելացրեց. «Եթե հարձակվեն՝ կլինի այնպիսի դիմադրություն, որ հետո ամոթ չլինի նայել աշխարհի աչքերին...»:

Վարչապետից շատ ավելի հանգիստ ու ինքնավստահ տպավորություն թողեց Սիրիայի փոխնախագահ Աբդել Հալիմ Խադդամը՝ ակնհայտորեն մեծ մտահորիզոնի տեր, համաշխարհային եւ մանավանդ տարածաշրջանային իրադարձությունների կանխատեսման ու վերլուծության շնորհքով օժտված ուժեղ մի գործիչ, որի հետ հանդիպել վիճակվեց մեկ օր անց, նոյեմբերի 17-ին, կառավարող կուսակցության «Ալ Բաաս» պաշտոնաթերթի խմբագրության դահլիճում: Հումորով, փոքրամարմին, հաճելի մարդ էր, 73 տարեկան, որից 58-ը զբաղվել է քաղաքականությամբ: «Ինչպիսի՞ն են ամերիկա-սիրիական հարաբերությունները այսօր» հարցին փոխնախագահ Խադդամը, համընդհանուր քրքիջի ուղեկցությամբ, պատասխանեց. «Ամերիկյան կողմից չափազա՞նց լարված են...»: Հանձին փոխնախագահի, մեզ ներկայացավ իր ուժին ու թուլություններին քաջատեղյակ, անելիքները հստակեցրած, ապագայից չվախեցող երկրի ազդեցիկ ղեկավարներից մեկը, որ չէր խուսափում նայել ճշմարտության աչքերին. «Մեր կուսակցությունը սոցիալիստական է, իսկ աշխարհում սոցիալիզմն արդեն չի գործում: Դրան ինչպե՞ս վերաբերվենք... Կան բաներ, եւ ո՛չ միայն տնտեսական ոլորտում, որ մեզ, մեր հասարակությանը վայել չեն, լճացման վկայություն են, դրանց հետ ի՞նչ ենք անելու... Աշխարհում գլոբալիզացման պրոցեսներ են գնում, փորձ է արվում կառուցել միաբեւեռ քաղաքական իրականություն, դրան ինչպե՞ս արձագանքենք...»: Ըստ իրեն, ներկա մարտահրավերներին դիմակայելու հիմնական ուղիներ են «երկխոսության միջոցով արաբական երկրների համագործակցության ու համերաշխության հաստատումը եւ դրանով իսկ՝ արաբական դրության ամրապնդումը, սիոնիստական նախագծի խափանումը եւ իրաքյան պրոբլեմի լուծումը...»:

Բոլոր այն 7 օրերին, նոյեմբերի 14-21-ը, որ ինձ վիճակվեց անցկացնել Սիրիայում, որպես իրենց տեղեկատվության եւ սփյուռքի նախարարությունների պաշտոնական հյուրը, կառավարության անդամներից մինչեւ շարքային տաքսու վարորդի հետ շփումներից հստակորեն զգացվում էր, որ այս երկիրը թե՛ կառավարական, թե՛ հասարակական մակարդակներով գիտակցում է համաարաբական ազգային շահերը հետապնդելու գործում իր վրա ծանրացած պատասխանատվության ամբողջ լրջությունը. «Սիրիան այժմ դարձել է արաբական աշխարհի գլխավոր ամրոցը... Սիրիան ձգտում է վերականգնել արաբական մշակույթը ոչ միայն իր տարածքում, այլեւ լիբանանյան, պաղեստինյան, նաեւ՝ իրաքյան օկուպացված տարածքներում: Այո, օկուպացված, քանի որ ինչքան էլ իրենք իրենց ազատարար անվանեն՝ Իրաքն օկուպացրած բանակներն իրականում օկուպանտներ են: Եվ թող ոչ ոք չկասկածի, որ արաբ ժողովուրդն աշխարհի բոլոր անկյուններում Իրաքի օկուպացիան ընդունում է իբրեւ ազգային ամոթ: Արդարացի խաղաղությունը մեր ռազմավարական ընտրությունն է, բայց խաղաղությունն ու օկուպացիան անհամատեղելի են... Մեր երկիրն ամենից ավելի է տուժել միջազգային ահաբեկչությունից, իսկ մեզ փորձում են մեղադրել... ահաբեկչության մեջ: Բայց այդ ահաբեկչությունն իրե՛նք են ծնել ու սնել (նկատի ունի ԱՄՆ-ը), իսկ հիմա դատապարտում են: Ընդսմին, չկա ահաբեկչության սահմանումը. մենք միշտ կոչ ենք անում տարբերակել ահաբեկչությունն ազգային ազատագրական պատերազմից: Իսրայելը տասնամյակներով իրականացնում է պետական ահաբեկչության քաղաքականություն... Մեր գլխավոր նպատակն Իսրայելի բռնազավթած հողերի ազատագրումն է, եւ մենք պատրաստ ենք դրան գնալ երկխոսության ճանապարհով, «տարածքներ՝ խաղաղության դիմաց» բանաձեւով...»: Սրանք պատառիկներ են փոխնախագահ Խադդամի եւ վարչապետ Օտրիի արտահայտած մտքերից, սակայն կարելի է պնդել, որ այս գաղափարները ողջ հասարակության սեփականությունն են, որ սիրիացի ժողովուրդը, իր ամբողջ բազմախայտությամբ, համախմբված ու դաստիարակված է հենց ա՛յս ոգով: Մեծից փոքր, որքան էլ թերահավատ էին նոր պատերազմի նկատմամբ, չէին բացառում այդ հնարավորությունը՝ շտապելով ավելացնել, որ Սիրիան Իրաք չէ, Սիրիան կդիմադրի մինչեւ վերջ, «եւ եթե չհաղթի էլ, ապա շատ մեծ վնաս կպատճառի ագրեսորներին...»:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ժնեւում ներկայացվել է մերձավորարեւելյան կարգավորման այլընտրական ծրագիր

Իսրայելի եւ Պաղեստինյան ինքնավարության ոչ պաշտոնական ներկայացուցիչները Ժնեւում մոտ 1000 անձանց ներկայությամբ անցկացված հանդիսավոր միջոցառման ժամանակ ներկայացրել են Մերձավոր Արեւելքի հակամարտության կարգավորման այլընտրական ծրագիր, որն արդեն կնքվել է «Ժնեւյան համաձայնագիր» անունով: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ համաձայնագրի գլխավոր նախաձեռնողներն են Իսրայելի ձախ ընդդիմության ներկայացուցիչ, արդարադատության նախկին նախարար Յոսի Բեյլինը եւ Պաղեստինյան ինքնավարության տեղեկատվության նախկին նախարար Յասեր Աբեդ Ռաբոն: 50 էջանոց փաստաթուղթը գաղտնի պայմաններում նախապատրաստվել է 2,5 տարի:

Համաձայնագրի ստորագրման արարողությունը բացել է ԱՄՆ նախկին նախագահ Ջիմի Քարտերը: Փաստաթուղթը պաշտոնապես ողջունել են Մարոկկոյի թագավոր Մոհամմադ Զ-ն, Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերը, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանը, Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը, ԱՄՆ նախկին նախագահ Բիլ Քլինթոնը, 58 ուրիշ նախկին նախագահներ, վարչապետներ, ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչներ:

«Ժնեւյան համաձայնագրին» որոշ վերապահումներով հավանություն են տվել ԱՄՆ Պետդեպարտամենտը, Գերմանիայի ԱԳՆ-ն, Ռուսաստանը: Միաժամանակ ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի պաշտոնական ներկայացուցիչ Ռիչարդ Բաուչերն ընդգծել է, որ ԱՄՆ-ը մտադիր է հետեւել մերձավորարեւելյան կարգավորման «Ուղեցույցին»: Իսրայելի կառավարությունն իր հերթին կտրականապես մերժել է Ժնեւում ստորագրված համաձայնագիրը, իսկ Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահ Յասեր Արաֆաթը հրաժարվել է հրապարակավ պաշտպանել այդ փաստաթուղթը: Պաղեստինյան արմատական խմբավորումները եւս դեմ են արտահայտվել փաստաթղթին: Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնը հայտարարել է, որ Մերձավոր Արեւելքի հակամարտության խաղաղ կարգավորման միակ հիմքը մնում է միջնորդների կազմած «Ուղեցույցը»:

«Ժնեւյան համաձայնագրի» կարեւոր կետերն են Երուսաղեմի բաժանումն իսրայելական եւ պաղեստինյան մասերի ու պաղեստինցի գաղթականների վերադարձի իրավունքի չեղարկումը:

Պ. Ք.

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Կոնգրեսը 6,3 մլրդ է հատկացրել միջուկային հետազոտություններին

ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշն արձանագրություն է ստորագրել 2004 թ. միջուկային նոր զինատեսակների մշակմանը բյուջեից միջոցներ հատկացնելու վերաբերյալ: Ֆրանսպրեսի տվյալներով, 2004 թ. ֆինանսական տարում Կոնգրեսը միջուկային հետազոտություններին տրամադրելու է 6,3 մլրդ դոլար՝ նախորդ տարվանից 303 միլիոնով ավելի:

Մասնավորապես, ստորգետնյա ամրակառույցների ոչնչացմանն ուղղված միջուկային զենքի մշակման հետազոտություններին հատկացվելու է 7,5 մլն, ուղղորդված գերճշգրիտ միջուկային ռումբերի մշակմանը՝ 6 մլն դոլար: Ծրագրերի իրականացման նպատակով Նեւադայի նահանգում արդիականացվելու է միջուկային զինափորձարանը: Դա կարժենա 24,9 մլն դոլար: Չնայած գործող միջազգային մորատորիումին, զինափորձարանը նախապատրաստվելու է դաշտային միջուկային փորձարկումների անցկացման համար:

ԿՈԱԼԻՑԻԱՆ ԸՆԴԼԱՅՆՎՈՒՄ Է

Ճապոնիան եւ Կորեան այնուամենայնիվ զորք կուղարկեն Իրաք

Չնայած պարտիզանական հարձակումներից Իրաքում Ճապոնիայի եւ Հարավային Կորեայի քաղաքացիների զոհվելուն, այդ երկու երկրները մտադիր չեն վերանայել Իրաք զինվորներ ուղարկելու ծրագրերը: Այդ մասին հայտարարել են Ճապոնիայի վարչապետ Ջյունիտիրո Կոիձումին եւ Կորեայի արտգործնախարար Յուն Յան Կվանը: Նրանց խոսքերով, երկու երկրները կշարունակեն մարդասիրական օգնություն ցույց տալ Իրաքին եւ չեն հրաժարվի վերջինիս տնտեսության վերականգնման աշխատանքներից, հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը:

Կիրակի օրն Իրաքում սպանվել էին ճապոնացի երկու դիվանագետներ եւ պայմանագրով այնտեղ աշխատող հարավկորեացի երկու էլեկտրիկներ: Ավելի վաղ՝ նոյեմբերի կեսերին Ճապոնիայի պաշտպանության նախարար Սիգերու Իսիբան հետաձգել էր զորք ուղարկելու վերաբերյալ վերջնական որոշման ընդունումը: Բայց այժմ Ճապոնիայի կառավարությունը հայտարարում է, որ Իրաք են ուղարկվելու ճապոնացի 500 զինծառայողներ՝ մասնակցելու մարդասիրական գործողություններին եւ վերականգնողական աշխատանքներին:

Հարավային Կորեան արդեն Իրաք է ուղարկել բժշկական եւ ճարտարագիտական զորամասերի 675 զինծառայողների: Կառավարությունը ծրագրում է զգալիորեն ավելացնել թվակազմը՝ հասցնելով մինչեւ 3000-ի: Չի բացառվում, որ հարավկորեացի զինվորներն Իրաքում մասնակցեն կոալիցիոն ուժերի մարտական գործողություններին:

Կիմ Չոն Իրը յուրացրել է Հուսեյնի 1,9 մլն դոլարը

Ամերիկացիների ձեռքն են անցել ԿԺԴՀ ղեկավար Կիմ Չոն Իրի հետ Իրաքի նախկին նախագահ Սադդամ Հուսեյնի ծրագրած գործարքներից մեկի համակարգչային նյութերը: «Նյու Յորք թայմսի» տվյալներով, խոսքը հրթիռների արտադրության տեխնոլոգիական գծի վաճառքի մասին է:

Միջազգային տեսուչները գործարքի մանրամասնություններն իմացել են Իրաքում համակարգչային կոշտ սկավառակների նյութերից: Որոշ տեղեկություններ էլ ստացվել են գերի ընկած բարձրաստիճան իրաքցիներից:

Պարզվել է, որ իրաքյան եւ հյուսիսկորեական պատվիրակությունների բանակցությունները վարվել են Սիրիայում: Իրաքյան կողմից դրանց մասնակցել են Հուսեյնի որդիներ Ուդայը եւ Քուսայը, որոշ գեներալներ եւ պաշտոնական ընկերությունների ներկայացուցիչներ: Բանակցությունները սկսվել են Իրաքի պատերազմից երկու տարի առաջ: «Ռոդոն» հրթիռների արտադրության սարքավորումների դիմաց Հուսեյնը պետք է ԿԺԴՀ-ին մաս-մաս վճարեր 10 մլն դոլար:

Սակայն Իրաքի պատերազմի նախօրեին Կիմ Չոն Իրը դարձել էր անվստահելի գործընկեր: «Նյու Յորք թայմսը» գրում է, որ երբ Սադդամ Հուսեյնը նրանից պահանջել է վերադարձնել սարքավորումների առաջին խմբաքանակի հետաձգված մատակարարումների դիմաց նախօրոք վճարված 1,9 մլն դոլարը, Կիմ Չոն Իրը հրաժարվել է վերադարձնել՝ Հուսեյնին հայտնելով, թե «հիմա այնքան թեժ ժամանակներ են», որ անհնար է Սիրիայի միջոցով Իրաք ուղարկել հրթիռային տեխնոլոգիաներ եւ սարքավորումներ:

Ամերիկացիների տվյալներով, բանակցություններում Իրաքի ներկայացուցիչներից մեկը եղած Մունիր Ավադը ներկայումս թաքնվում է Սիրիայում: ԱՄՆ հատուկ ծառայությունները փորձում են պարզել ԿԺԴՀ-Իրաք գործարքի բոլոր մասնակիցների անունները: Բացի դրանից, հետաքրքրական կլիներ իմանալ, թե Սիրիան ինչ կարող էր ստանալ գործարքի հաջողության դեպքում:

Ճապոնական գնացքը սլացել է 581 կմ/ժամ արագությամբ

Երեկ Ճապոնիայում փորձարարական գնացքը սահմանել է արագության բացարձակ ռեկորդ՝ 581 կմ/ժամ: «Մագնիսական բարձի» վրա շարժվող գնացքը վարել է մեքենավարը Յամանասիի պրեֆեկտուրայի հատուկ ուղեգծում: **«Ազգը»** տեղեկացրել է նոյեմբերի 17-ին նույն շարժակազմի սահմանած նախորդ ռեկորդի մասին (560 կմ/ժամ): ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը հաղորդում է, որ բարձր ջերմաստիճանային գերհաղորդիչների ազդեցությամբ գնացքը 10 սմ բարձրանում է պաստառից եւ «ճախրում» հատուկ կիսախողովակի վրայով: Ճապոնիայում կարծում են, որ անաղմուկ եւ էկոլոգիապես մաքուր նոր շարժակազմերը ժամանակի ընթացքում կփոխարինեն սովորական էլեկտրագնացքներին: Մեծ արագությունը թույլ կտա մեկ օրում իրականացնել տասնյակ ուղերթեր:

«Թռչող» գնացքների մշակմամբ Ճապոնիայում զբաղվում է «IR Tokay» երկաթուղային ընկերությունը, որը ներկայումս դրանց ամրությունը փորձարկում է ծայրահեղ պայմաններում: Ենթադրվում է, որ մոտ ապագայում «մագնիսական բարձի» վրա շարժվող ճապոնական գնացքները կերթեւեկեն ժամում 500 կմ միջին արագությամբ:

Արվեստագետը

«Ամեն մարդ իր կյանքն է ապրում, ինչպես ստեղծված է»

Զրույց գեղանկարիչ Հակոբ Հակոբյանի հետ

Հրազդանի կիրճը նկարչի արվեստանոցից բոլորովին այլ կերպ ընկալվեց, քան, ասենք, Կիեւյան կամրջից նայելիս (որտեղից, չգիտես ինչու, երկրի ծգողականության ուժն ավելի ծգողական է դառնում...)։ Կանաչի համատարած զանգվածը՝ ընշահեղձ լինող Հրազդանի չունկնդրվող հոսքի մեջ եւ մեր այսօրը Հակոբ Հակոբյանի լուսավոր արվեստանոցում մեկ այլ անդրադարձումներ ունի։ Խաղաղ, հանգիստ՝ 80-ամյա փորձառությամբ, երիտասարդ իր մտածողությամբ նկարչի հետ իմ զրույցը սկսվեց դիմացի պատի կիսավարտ նկարից։ Շեկ ավազ, շեկ արեւ, համատարած ամլություն, համատարած մահ- 1915 թ.։ «Կտավին պիտի ավելցնեմ «Երնեկ թուրք եմ ասողին»... Քեմալ Աթաթուրքի այս արտահայտությունն իրենց ազգային լոզունգն է՝ դաջված Թուրքիայի ամբողջ տարածքի բարձունքների վրա։ Պատմության մեջ ամենասեւ էջագրություն բացողին՝ երանի՞...

(«Ես հայերեն խոսում եմ մի քիչ խառը՝ կիսարեւելահայերեն, կիսարեւմտահայերեն։ Իմ խոսակցությունը մամուլում այնպես կտպվի, ինչպես ես կխոսիմ։ Կարձանագրե՞ս դա։- Ոչ։- Ինչո՞ւ։ Լավ կըլլար»)։

ժամանակը եւ արվեստագետը, փորձում եմ հարցս այսկերպ ձեւակերպել։ «Ինձ որոշակի հարցեր տուր», ասում է նկարիչը։ Մինչդեռ արվեստանոցներում միշտ այնպիսի զգացողություն եմ ունենում, ասես ժամանակը կանգ է առել (թանգարաններում էլ այդպես է)։

- 80 տարեկան եմ հիմա։ Իմ ժամանակս չի ընդհատվում, մասերու չի բաժնվում։ Մի որոշակի ընդհատում եղել է, մինչեւ 40 տարեկան ապրել եմ արտասահմանում, 40-ից հետո՝ Հայաստանում, 30 տարի սովետական ռեժիմի մեջ, 10 տարի՝ անկախության։ Բայց ասել, որ դա որոշակի կերպով փոխել է իմ վերաբերմունքս կյանքի կամ մարդոց հանդեպ, կամ զգացողություններս, մտածումներս փոխվել են, ոչ։ Փոխվել են այնքան, որքան ժամանակը փոխում է մարդուն տարիքի բերումով։ Ինչպես եղել եմ, շարունակում եմ մնալ։

- Երկու տարբեր իրականություն՝ արտերկրյա (Եգիպտոս, Փարիզ) եւ խորհրդային։ Աշխարհայացքային, ոճական ինչպիսի՞ փոփոխություններ, ազդեցություններ եք ունեցել։

- Հիմնականին մեջ իմ նկարչությունս ինքնակենսագրական է։ Երբ Եգիպտոսում, բնական է, Եգիպտոսն եմ նկարել, Հայաստանում եմ՝ Հայաստանն եմ նկարել։ Կյանքիս ընթացքին պատահած դեպքերը, մարդկային հարաբերությունները պետք է որ նյութ հայթայթեին նկարչությանս համար։ Ես դա չեմ անում գիտակցաբար, այլ ինքնաբերաբար ստացվում է։ Այս նկարն էլ (դիմացի պատի) կենսագրական մեկնակետ ունի, որովհետեւ այդ զանգերեն մեկուն վրա պիտի գրեմ իմ մեծ հորս անունը, որ Դեր Զորում սպանված է։ Եգիպտոսի մեջ ապրում էի Եգիպտոսի կյանքով, հայրենիքիս մեջ՝ մեկ ուրիշ։ Սովետական ռեժիմը ուրիշ մթնոլորտ էր ստեղծում. ով ապրել է, գիտի, որ դա մարդու համար ընդունելի վիճակ մը չէր, մարդիկ վարժվել էին երեւի, բայց չեմ կարծում, որ մարդ մինչեւ վերջ վարժվի այդ վիճակին, որովհետեւ դա ստորացված մարդու վիճակ էր։ Ինչ կրթության, ուժի, աստիճանի մարդ ալ որ կար, կարծում եմ, ստորացված էակ էր։

- Այդ ռեժիմի տակ ինչպե՞ս եք կարողացել ստեղծագործել, չե՞ն եղել արդյոք պարտադրանքներ։

- Իմ բախտը բերել է, ես չեմ ենթարկվել միջամտության։ Ինձանից ավելի կարեւոր մարդիկ էին, որ ենթարկվում էին ճնշումներու եւ հալածանքներու։ Մինչդեռ Փարաջանովի պես սքանչելի արվեստագետներին պետությունը նայում էր իբրեւ թշնամու։

- Այսօր Հայաստանում ինչպիսի՞ն է արվեստագետի վիճակը։

- Ես գտնում եմ, որ նորմալ վիճակ է, արվեստագետին չեն խանգարում, ուղղակի կամ անուղղակի չեն միջամտում իր գործերին։ Ինչպես ամեն տեղ է, ես նկարում եմ իմ պատասխանատվությամբ, ոեւէ հավակնություն չունեմ, որ որեւէ մեկը պարտավոր է զբաղվել ինձանով կամ հետաքրքրվի իմ գործերով, բայց ես կուզեմ, որ մարդիկ հետաքրքրվին։

- Պետության ոեւէ աջակցություն չկա՞ (?) լինի։ Խորհրդային իշխանությունները արվեստագետին, այնուամենայնիվ, կարեւորում էին՝ բնականաբար օգտագործելով գաղափարախոսության ծառայեցնելու նպատակով։

- Երբ ցույց էր տալիս, թե պատկերանում է մշակույթը, ի վերջո մեկ նպատակով էր անում, որ իրեն ծառայեն, արվեստագետը կատարե պատվերը։ Պատվեր կատարելը չի կարող խանգարել արվեստագետին անպայման, ամբողջ հին հունական, եգիպտական, քրիստոնեական արվեստը հիմնականում պատվերներու վրա էր։ Երբ նկարիչը սիրով է անում պատվերը, կարող է օգտակար, խորապես ժողովրդի համար գործ ստեղծել։ Երբ պարտադրում են ասել ոչ թե ճշմարտությունը, այլ կեղծիքը, ո՛չ պետությանն է օգուտ տալիս, ո՛չ իրեն։ Պետք է ըսել, որ խորհրդային պետությունը միլիարդներ ծախսած է արվեստի վրա եւ ստեղծված գործերու մեծ մասը այսօր չեն պահվել, որովհետեւ արվեստագետը համոզմունքով չի արել։

- Դուք պատվերներ չե՞ք ստացել այդ տարիներին։

- Ոչ։ Ես պատվերներ չեմ կատարել։ Թումանյանի 100-ամյակի առիթով մի նկար արեցի։ Սովետական Միության սպարտակիադա կար մարզական, առաջարկեցին, մի նկար արեցի, ուղարկեցի Մոսկվա. ինձ բրոնզե մեդալ տվին։

Հասարակությունն է պահում արվեստագետին։ Հասարակությունը պետք է բարեկեցիկ ըլլա։ Հիմա կա մի փոքր խումբ, որ ապրում է բարեկեցիկ կամ ճոխության մեջ, բայց նա էլ տակավին չի հասել այն վիճակին, որ հովանավորի արվեստագետին։ Երբ հասարակությունը հարստանում է, ինքնաբերաբար գիրք, նկար է գնում, թատրոն է հաճախում։ Այս իմաստով հասարակության հետ կապված է արվեստագետի վիճակը, ոչ թե պետության։ Մենք, որովհետեւ վարժվել էինք, թե պետությունը պետք է անի, անշուշտ, եթե հարուստ ըլլար, կարող էր որոշ պատվերներ տալ։

Դժվար է ասել, ինչպես է երկիրը դառնում բարեկեցիկ։ Աշխատանք չկա։ Ամերիկայի մեջ պետությունը չի ստեղծում աշխատանք, մարդիկ են ստեղծում, պետությունը տուրքեր է վերցնում։ Այսօր ժողովուրդը Հայաստանում ամեն բանե առաջ պետք ունի աշխատանքի։ Ուշադրություն ըրե, որ աշխարհի ամենեն զարգացած երկիրներու մեջ առաջին մտահոգությունն այն է, որ չաշխատող մարդ չմնա երկրին մեջ, դա իրենց համար փորձանք է։ Անշուշտ, բարեբախտաբար, դուրսեն օգնում են հայերն իրարու։ Սակայն, ես չէ, որ պիտի ըսեմ, ամեն մարդ կտեսնե, որ ողորմելի վիճակ է։

- Արդյո՞ք դա՞ է արտագաղթի պատճառը։

- Արտագաղթը նոր չէ, որ սկսվել է, որովհետեւ անհանգիստ են նյութապես, ինչու չէ, նաեւ բարոյական անվստահություն կա, անորոշություն է ստեղծված երկրին մեջ, դա հիմք է ստեղծում, որ մարդիկ թողնեն, գնան։ Բայց մյուս կողմեն նաեւ քաջալերվում է դուրսեն։ Ես պարզ տեսնում եմ, որ այդ երկիրները ուզում են թուլացնել Հայաստանը, տկարացնել, որ իրենց համար դուրսեն ավելի հեշտ ըլլա ուզածնին ընելը։

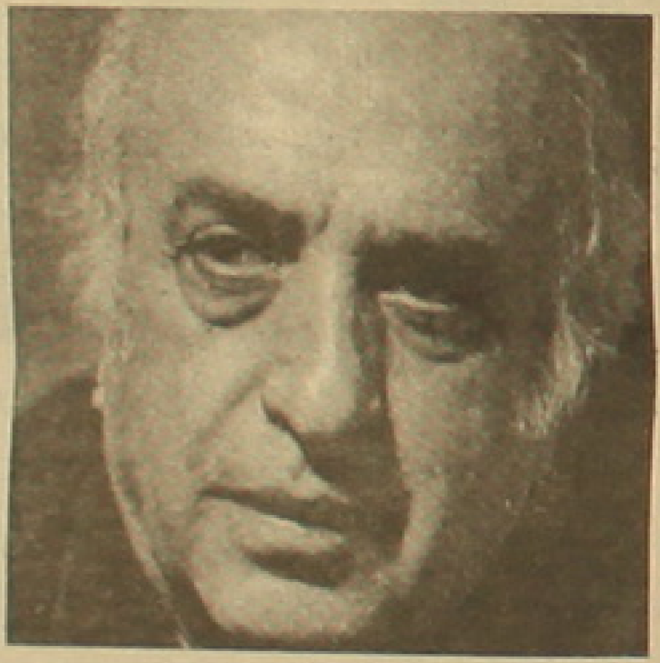

- Ինչպե՞ս կարելի է կանխել արտագաղթը։ Ինքներդ դրսից եք եկել, ի՞նչն է ձեզ պահում այս հողի վրա։

- Անկեղծորեն ինձ միլիոն անգամ այս հարցը տվել են։ «Ինչո՞ւ եկաք այստեղ»։ Եկել եմ, որովհետեւ երկիրս է եւ ուզում էի գալ, չէի իմանում սովետական ռեժիմն ինչ է։ Հայաստանը մի տեղ էր, դա էլ սովետական պետության սահմաններու մեջ էր։ Երկու Հայաստան չկար, որ նախընտրեիր՝ սա թե՞ նա։ Կամ պետք է ընդունեիր երկիրդ, մտածեիր, որ ռեժիմը, որում քո երկիրը գոյություն ունի, լավ ռեժիմ է, առկե ավելի բնական զգացողություն չեմ պատկերացնում։ Անշուշտ, ուրիշ հարց է, երբ եկանք, տեսանք, որ սա բռնատիրություն է, դժվար երկիր է, մարդկանց մեծ մասը չընդունեց, եւ երբ ժամանակը եկավ, թողեցին, գնացին։ Հիմա դժբախտաբար եկողները չեն, որ գնում-հեռանում են, այլ այն մարդիկ, ովքեր ծնվել, մեծացել են այս երկրի մեջ։ Կարելի է ասել, որ եղեռնից հետո ամենամեծ աղետն այս արտագաղթն է։ Երբ եղեռնից հետո ստիպեցին մարդկանց, որ թողնեն իրենց երկիրը, հիմա կամավոր են թողնում։ Ո՞ւմ է պետք այն երկիրը, երբ մեջը բնակչություն չկա եւ նրա լեզվով խոսող չկա։ Ամեն մարդ արժեք մըն է երկրի համար, եւ եթե մենք ուզում ենք պետություն ստեղծել, սրանից ավելի մեծ կորուստ չկա։ Մեր ժամանակի մեծ մղձավանջն է սա։

- Համաձա՞յն եք արդյոք այն կարծիքին, որ Հայաստանից եթե այս արտահոսքը չլիներ, սփյուռքը կկորցներ հայկական նկարագիրը։

- Սփյուռքին 50 տարվա ժամանակ տուր, նա չի լինի էլ։ 50 տարի վերջ եթե աշխարհ գանք, կտեսնենք ոչ Ամերիկայի մեջ հայ կա, ոչ Ֆրանսիայի մեջ։ Սփյուռքը այնպիսի օտարություն է, այնպիսի միջավայր է, որ դու չես կարող երկար ժամանակ դիմադրել այդ ճնշումին։ Հայաստանի ժողովուրդը սփյուռքը չի ճանաչում։ Եվ չի իմանում՝ ինչ է կատարվում։ Եղեռնից հետո ի պատիվ հայերու պիտի ըսել, ուր գնացին, որովհետեւ խելք ունեին ե՛ւ կարողություն, ե՛ւ նկարագիր, փորձեցին կազմակերպել իրենց հայկական համայնքներ, բնականաբար մեծ ուշադրություն դարձրին դպրոցներ, եկեղեցիներ, միություններ հիմնելուն։ Հրաշալի էր սկիզբը։ Այդ սերունդն ամեն ճիգ անում էր, որ իր երեխաները հայկական կրթություն ստանային, բայց հաջորդ սերունդն իր երեխաներին պարտավոր էր ուղարկել տեղվույն համալսարանները, սովորել տեղվույն լեզուն, մշակույթը, բայց երրորդ սերունդը գիտե, որ իրենն արդեն օտար է։

- Այսինքն՝ սփյուռքում հայությունը երկար չի՞ կարող դիմադրել։

- Էհ, չի կարող, ինչպե՞ս դիմադրի եւ ինչո՞ւ։ Երբ դու փորձում ես հայ մնալ եւ Ամերիկայի մեջ պիտի մնաս, ամերիկացի դարձիր, երբ փորձում ես հայ մնալ, որտեղ մի օր վերադառնաս, արդեն ուրիշ պատմություն է։ Եղեռնից 30 տարի վերջ, 1945-46 թթ., մեծ խումբ մը (հարյուր հազարանոց) եկավ հայրենիք, պահել էին իրենց հայությունը, որտեղ Հայաստան գային, բայց Հայաստանը չկարողացավ ընդունել նույնիսկ այդ մարդկանց։

- Ե՞րբ եք սկսել նկարել։

- Նկարել եմ փոքր տարիից։ Կրնամ ըսել, որ մնայուն կերպով որոշել եմ, որ նկարիչ պիտի ըլլամ 30 տարեկանիս։ Մի երկար ժամանակ թողնելով նկարչությունը՝ հետո անդրադարձել եմ, որ ես ուրիշ ելք չունիմ։

- Ինչո՞վ էիք զբաղվում ժամանակավոր դադարի ընթացքում։

- Հավանաբար ոեւէ օգտակար բան չէի անում։ Քանի որ գտնում եմ՝ երբ մարդ ունի Աստուծմե տրված որոշ հակումներ (եւ ամեն մարդ ունի) եւ երբ չի գիտակցում, չի կենտրոնանում այդ բարիքի վրա, ինքը անպայման շատ սխալ բաներ է անում։ Անշուշտ, երբ ճշտվեր մարդոց կարողությունները, մարդն իր ունակություններուն համապատասխան ապրեր, ավելի լավ կանցներ կյանքը։ Բայց դժբախտաբար աշխարհն այնքան դաժան է դարձել, որ զարգացած կոչված երկիրներու մեջ մարդու ծնված օրեն մինչեւ մեռած օրը կյանքը ծրագրված գնում է, ինքը չի անդրադառնում, որ իր կյանքը իրենը չի, ուրիշինն է։ Անշուշտ, չի կարելի բոլորի կյանքը ծրագրել, բայց որոշ սիստեմ ստեղծված է, որում մարդիկ գալիս են, ծնվում, աշխատում ու մեռնում...

- Անիմաստ չի՞ արդյոք դառնում կյանքը։

- Դե գիտես, փիլիսոփաներն ասում են, որ կյանքն անիմաստ է, աբսուրդ է եւ այլն։

- Դուք ի՞նչ եք մտածում։

- Գիտես, երբ մտածես, որ կյանքն անիմաստ է, ուրեմն քեզ բաժանում ես քեզ շրջապատող մարդկանցից։ Ես գտնում եմ, որ մարդ արարածի բոլոր ուրախությունները, տխրությունները, ձախորդությունները պայմանավորված են մարդկային հարաբերություններով, եւ դու չես կարող խուսափիլ այն ուրախություններից, որ քեզ ուրիշը կարող է պատճառել եւ փոխադարձաբար։ Աբսուրդ մտածող մարդը պետք չունի ուրիշներու հետ հարաբերության։ Ինքնաբերաբար մեկուսացված է։

Բայց ես գտնում եմ, որ մարդը չի կարող խուսափել ուրիշներու հետ փոխհարաբերություններից։

- Գուցե անորոշությո՞ւնն է մարդուն հասցնում աբսուրդի գաղափարին։

- Այսպիսի խորհրդածություն ընենք՝ մարդը հեղհեղուկ արարած է, ինքը մինչեւ վերջ չի կրնար ինքզինք ղեկավարել եւ չենթարկվիլ իրենից անկախ ազդեցություններու, պարտավորություններու։ Մարդը չգիտի իր ծննդի նպատակը։ Ես մի ընկեր ունեի, շատ համակրելի նկարիչ էր, այդ մասին փիլիսոփայում էինք մի անգամ։ Ըսի՝ մարդ չգիտի կես ժամ վերջն ինչ պիտի պատահի, ըսավ, որ այդպես է՝ արի երթանք խմենք։ Բայց եւ մարդու հնարավորություններն էլ անսահման են եւ, հրաշքն այն է, որ մարդը ստեղծագործում է, չի կարող կենալ առանց պրպտելու, հետաքրքրվելու։

- Մենակությունը դժվար տանելի բեռ է եւ մեր դարաշրջանի մարդու ողբերգությունը դա է։ Մարդու եսակենտրոնությունը բերում է միմյանց միջեւ օտարացման, ի՞նչ եք խորհում այս առիթով։

- Ամեն մարդ իր կյանքն ապրում է ինչպես ստեղծված է, ասոր համար է, որ մինակության գաղափարը մեջտեղ է գալիս, մենք մինչեւ որոշ տեղ միայն ի վիճակի ենք բաժանելու ուրիշներու մեջ։ Այստեղ է գալիս նաեւ պատասխանատվության հարցը, որ դուն քեզի բաժին ընկած պատասխանատվությունն ուրիշի վրա չգցես, ու չպատարտես ուրիշներու։ Հաճախ սպասում ենք, որ դիմացինը մեզի պես ըլլա։ Ինչո՞ւ մենք չենք հավանում ուրիշներին, որովհետեւ, կարծում ենք, թե նրանք պարտավոր են մեզի պես մտածելու։ Բայց այդպես չէ, ամեն մարդ իրավունք ունի ըլլալու, ինչպես որ է ինքը։

Կյանքն այսպես է, մենք պիտի հասկնանք, որ ոչ թե մինակ ենք, այլ մեր կյանքն ենք ապրում։

- Ո՞րն է մտավորականի ձեր ընկալումը։

- Մտավորական բառը շատ գործածվող բառ մըն է։ Ես թերեւս մի քիչ ծայրահեղ պիտի ըսեմ։ Ես գտնում եմ, որ մտավորականն այն մարդն է, որ իր ամբողջ մտասեւեռումն իր ժողովրդի ֆիզիկականը եւ հոգեկանը պաշտպանե, չթողնի վտանգվե։ Կոմիտասն ամբողջ կյանքը մտածել է հայ երգը փրկել փչացումից։ Թամանյանը։ Թամանյանի շենքերը հանենք, Երեւան չկա։

Նրանք գալիս են չգիտես երբ, ինչպես եւ նրանց լավագույն օրինակը Քրիստոսն է, որ ուզում է մարդկությանն օգնել, բայց նրան խաչում են։ Սա այն տեսակ մարդու կերպարն է, որ գալիս է հասարակության մեջ այդ գործն անելու եւ չի կարող չանել։ Սոկրատը նույն բանն է արել Քրիստոսից հինգ դար առաջ, երբ նրան տանում են դատարան, իբր նա ապականում էր երիտասարդությանը, աշակերտներն ուզում են իրեն փրկել, Սոկրատն ասում է՝ ես մի քանի տարի կյանք ունեմ, թող հետո իրենք մտածեն, ես հանգիստ եմ, որ սխալ բան չեմ արել։ Մտավորականն այսպես եմ հասկանում, թե ոչ՝ կրթությունը կամ զարգացումը, գիտելիք հավաքելը մտավորականության բան չէ անպայման, դա մեկ կողմն է։ Այդ տեսակ մարդը կրնա ամենամեծ վնասը պատճառել իր գիտությամբ, եթե չունի այդ հոգին։

- Վարպետ, ասացիք Քրիստոսը մարդ է։

- Մեր եկեղեցին ասում է՝ կատարելապես մարդ է եւ կատարելապես Աստված է։ Երբ կատարելապես մարդ է, ես այս պահին մարդու մասին եմ խոսում։ Հաճախ մենք նրա կատարելապես մարդկային մասը մեկ կողմ ենք թողնում, մտածում ենք, որ նա Աստված է։ Ոչ, նա նաեւ կատարելապես մարդ էր եւ ապրում էր մարդու բոլոր տանջանքները։ Ինչո՞ւ նա ասում է՝ ինձանից հեռու տար այս բաժակը, երբ կարող ես։ Ի՞նչ էր արել նա. մարդուն ուզում էր օգնել, սիրում էր, նրան ինչո՞ւ խաչեցին։

- Այ, ինչո՞ւ է հասարակությունն այդպիսի ընտրյալների խաչում, մերժում է բարությո՞ւնը, չի՞ ընդունում իրենից տարբերին։

- Հոգեկան տանջանք մըն է այդ բանն ինձի համար, չեմ կարող բացատրել։ Հակառակ այդ ամենի, նրանք գալիս են։ Կոմիտասի մասին մի հոդված էի պատրաստում, այդ ժամանակ էր՝ անդրադարձա, որ Քրիստոսի մարդկային մասը չենք տեսնում։ Իր պատգամներն ամենեն բարի եւ գեղեցիկ պատգամներն են, եւ կարեւորը, թե որքան մարդ կարող է իրագործել, մաքուր պահել դրանք։ Կառուցեցինք եկեղեցիներ, նկարներ, քանդակներ արեցինք, ծածկեցինք դրանք։ Ի՞նչ էին արել այս մարդիկը, որ թուրքերը կոտորեցին, ի՞նչ էին արել աքսորյալները սիբիրական, ի՞նչ էր արել Չարենցը։

- Պատգամներ կատարելն ավելի դժվար է, քան եկեղեցու քարե կառույցը սարքելը, երբ մարդկությունը հետեւեր այդ պատգամներին, այսպիսին չէր լինի, դյուրին ճանապարհն է թերեւս ընտրել։

- Անշուշտ, նպատակն այդ է եղել, բայց չի գնում այդ ճանապարհով։

Վարպետի հետ իր գույների, իր նկարչության մասին շատ քիչ զրուցեցինք, դա ուրիշ խոսակցություն է, ասաց։

- Իդեալական վարպետը, որ Հայաստանի իրական գույները կտեսնե, Սարյանն է։ Ես նկարիչ եմ, նկարում եմ, չեմ մտածում, թե նկարներս ինչ տպավորություն կգործեն մարդոց վրա։ Ես ինչ կարողանում, այն եմ անում։ Գիտես, նկարն էլեկտրական լարի պես բան մըն է, պետք է մեկ կողմեն էլեկտրականություն մտնի այդ լարի մեջ, մյուս կողմեն դուրս գա։ Երբ ես կարողանում եմ էլեկտրականություն անցկացնել դրա միջով, ուրեմն հասել եմ նպատակիս։ Ու երբ ապրել եմ մի բան ու դա արձանագրում եմ, պետք է հասնի քեզ։ Ես մեկ բան եմ մտածում, իմ գործս լավ անեմ։ Երբ իմ գործն օգուտ մը կբերե իմ ժողովրդիս, թող մեծ բառեր չհնչեն, հասել եմ նպատակիս։

- Վարպետ, եղե՞լ են այնպիսիք, ովքեր իրենց մեկնաբանություններով կարողացել են թափանցել ձեր մեջ, վերարտադրել ճիշտ ձեր ապրումը, մտածումը։

- Ընդհանրապես նկարը բան մըն է, որ պիտի նայիս, խոսակցության շատ կարիք չկա։ Քու ըսածը հետաքրքրական հարց է այն իմաստով, որ սովետական ռեժիմի մեջ ապրելով եւ գալով դուրսեն, ինձ սիրող արվեստաբաններն ամեն ինչ արեցին, որ ինձ պաշտպանեն, եւ իրենց մեկնաբանություններու խորքը, նպատակը դա էր, ավելին՝ ես նրանց նայում եմ որպես իմ ընկերների, ոչ թե իմ գործս մեկնաբանողների։

Դա ինձ օգնեց, որ ես կամաց-կամաց ձուլվիմ այս հասարակությանը, ես բոլորովին չեմ բողոքել, ոեւէ պահանջ չեմ դրել, ասենք, որ 5 տարի Լենինականում արվեստանոց չունեի, հիմա տես, ինչ արվեստանոց ունիմ, եւ արվեստանոցը ոչ թե լյուքս է, շքեղություն, այլ անհրաժեշտություն մըն է։ Ես իմ տան փոքր մի անկյունում 5 տարի աշխատել եմ, բայց ոչ ընկճվել եմ, ոչ բողոքել, մեկ մտահոգություն ունեցել եմ՝ կարողանամ անել, ինչ որ ուզում եմ։

- Արե՞լ եք դա։

- Կարծում եմ, որ արել եմ այնչափ, որչափ որ հնարավոր էր։

Զրույցը վարեց
ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆԸ

Հ. Գ. Հաջորդ այցիս վարպետին հանդիպեցի ավելի մտքբեռ։ Կարդաց Կոմիտասի մասին իր գրած խոհերը, մտորումներ այն մասին, թե որքան շատ ենք զգում մենք Կոմիտասի նման անհատների կարիքն այսօր։ Ինքը նկարիչը, Կոմիտասի շարունակողներից մեկն է մեր ժամանակների Հայաստան աշխարհի գույների լավագույն մեկնաբանը։ Ափսոսանք ապրեցի, որ այդ պահի իր մտքերն ու խոհերը չգրառեցի։ «Հոգ չէ, ասաց, երբ էլ գաս, կխոսիմ այսպես, իմ մտածածս է։ Դուն կերթաս հիմի, ես կնկարեմ ու մտքերս իրենք իրենց կմենախոսեն...»։

Արամ Ոսկանյան. «Դեռ կհասցնեմ իրականացնել երազանքս»

«Փյունիկի» հետ «Միկայի» համար վճռորոշ հանդիպմանը Ոսկեհասի մարզադաշտում ներկա էր Կալինինգրադի «Բալթիկայում» հանդես եկող Արամ Ոսկանյանը, որն ուշադիր հետեւում էր իր նախկին թիմակիցների գործողություններին, խաչալերում նրանց: Այսօր Արամ Ոսկանյանը խմբագրության հյուրն է:

- Արամ, ուրախ եմ քեզ կրկին տեսնելու Երեւանում: Ներկա էիր «Փյունիկի» հետ հանդիպմանը: Ի՞նչ տպավորություն ստացար:

- Նշեմ, որ դիտել եմ նաեւ «Շիրակի» հետ նախորդ հանդիպումը: Գյումրեցիների հետ խաղը տղաները շատ լավ անցկացրին: «Շիրակի» հետ կարծես խաղը ստացվում է: Տղաները գրագետ էին գործում, թեեւ մրցաշրջանն ավարտվում է, սակայն ֆիզիկապես լավ վիճակում են գտնվում: Ճիշտ է, դաշտի որակը թույլ չի տալիս ֆուտբոլիստներին դրսեւորելու իրենց ողջ ունակությունները, ցուցադրելու վարպետությունը, բայց նրանք աչքի ընկան խելացի մտահղացումներով, շարժում կար: «Փյունիկի» հետ հանդիպումն էլ թիմը բարձր մակարդակով անցկացրեց, հույս ունեի, որ կհաղթեն, ափսոս, որ չստացվեց: Տեղյակ եմ, որ «Միկան» «Լեռնագործի» եւ «Կոտայքի» հետ թանկարժեք միավորներ է կորցրել: Եթե այդ կորուստները չլինեին, թիմը մրցանակակիր կդառնար:

- Ի՞նչ ես կարծում, քո կարիքը խաղադաշտում չէ՞ր զգացվում:

- Իհարկե, դժվար էր ինձ համար տրիբունայից խաղին հետեւելը, անչափ հուզվում էի, ավելի մեծ էներգիա ծախսեցի: Ինձ թվում է, կարող էի իմ ներկայությամբ օգնել թիմակիցներիս, ուժեղացնել հարձակման գիծը: Տղաներն էլ նույն կարծիքը հայտնեցին:

- Վերադառնանք քո գործերին, «Բալթիկայում» ելույթներին:

- Ճիշտն ասած, ֆուտբոլիստի համար միշտ էլ դժվար է առաջնության կեսից նոր թիմում խաղալը, քանի որ թիմի կազմն արդեն ձեւավորված է, ֆուտբոլիստները միմյանց լավ հասկանում են: Մի քիչ պետք է բախտդ բերի, որ միանգամից ընդգրկվես հիմնական կազմում: Իմ պարագայում ստացվեց այնպես, որ հենց առաջին խաղում ընդգրկվեցի «Բալթիկայի» մեկնարկային կազմում զգուշացումների հետեւանքով որակազրկված ֆուտբոլիստի փոխարեն: Սանկտ Պետերբուրգի «Դինամոյի» հետ խաղում նույնիսկ գոլ խփեցի, որը, ցավոք, մրցավարը չհաշվեց, դարձա գոլային փոխանցման հեղինակ: Այդ խաղում հաղթեցինք: Ամեն ինչ նորմալ էր ընթանում, սակայն, ցավոք, վնասվածք ստացա եւ շուրջ 1,5 ամիս չխաղացի: Ապաքինվելուց հետո ավարտական տուրերի հանդիպումներին կրկին մասնակցեցի: Ասեմ, որ թիմը հիմնականում պաշտպանական մարտավարություն էր ընտրում, ընդամենը մեկ հարձակվողով էր խաղում, ուստի ես իմ սովորական դիրքում չէի խաղում, այլ կիսապաշտպանությունում էի հանդես գալիս, թեեւ ամեն դեպքում հաջողվում էր կատարել մարզչի առաջադրանքը:

- Իսկ ի՞նչ խնդիր էր դրված թիմի առջեւ:

- Տեղ գրավել լավագույն ությակում: Թիմը կատարեց խնդիրը գրավելով 7-րդ տեղը, թեեւ, իմ կարծիքով, կարող էինք պայքարել 3-րդ տեղի համար: Պարզապես «Բալթիկան» չունենալով սեփական մարզաբազա, մեծ բյուջե, չձգտեց ավելի բարդ խնդիրների լուծմանը:

- Մեկնելուց առաջ նշել էիր, որ եթե ֆինանսական պարտավորությունները «Բալթիկան» չկատարի, կվերադառնաս: Նշանակում է, ամեն ինչ նորմա՞լ է:

- Այս առումով ակումբի ղեկավարությունը խոստումը կատարել է: Մնացել է մեկ ամսվա աշխատավարձն ու պարգեւավճարը, որը խոստացել են հունվարին վճարել: Հույսով եմ, որ ֆինանսական հարցերում խնդիրներ չեն ծագի:

- Վերջերս ռուսական լրատվամիջոցներում բավական լուրջ խոսակցություններ ընթացան պրեմիեր-լիգայում խաղերի առուծախի վերաբերյալ: Այս առումով ինչպիսի՞ն էր իրավիճակն առաջին խմբում:

- Նման խոսակցություններ մեզ էլ են հասել: Անկեղծ ասած, «Բալթիկայում» հանդես գալիս նման դեպքերի ականատես չեմ եղել: Նախավերջին տուրում «Բալթիկան» խաղում էր պրեմիեր-լիգայի ուղեգրերի հավակնորդներից մեկի՝ «Տոմի» հետ: Մեզ հաղթելու դեպքում թիմը պրեմիեր-լիգայի ուղեգիր կնվաճեր: Շատերը կարծում էին, թե մենք 3 միավոր կնվիրենք մրցակցին: Սակայն խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի (1-1) եւ «Տոմը» զրկվեց ուղեգրից:

- Իսկ գուցե մրցակցի կողմից առաջարկ չէ՞ր եղել:

- Խնդրել էին օգնել, բայց մերժեցինք, ինչը գնահատելի է: Ազնիվ խաղի սկզբունքը հաղթանակեց:

- Հնարավո՞ր է ուղեգրի մյուս հավակնորդներն այդ խաղի համար պարգեւավճար խոստացած լինեին «Բալթիկային»:

- Նման դեպքեր, իհարկե, հանդիպում են ֆուտբոլում, սակայն մեր պարգեւավճարներն էլ քիչ գումարներ չեն, այնպես որ նման խաղերի մեջ մենք չմտանք:

- Ի՞նչ ծրագրեր ունես առաջիկայում:

- Նախ, առաջին հերթին վնասվածքս պետք է վերջնականապես բուժեմ: Ներկայում «Միկայում» պարապում եմ մարզավիճակս պահպանելու համար: Մինչեւ հունվարի 6-ն արձակուրդում ենք: Առայժմ դժվար է կոնկրետ պատասխանել, թե կշարունակեմ ելույթներս «Բալթիկայում»: Խոսակցություններ կան, որ հնարավոր է Ջելկյավիչյուսին այլ մարզիչ փոխարինի: Դժվար է գուշակել, թե այդ դեպքում ի՞նչ կլինի, նոր մարզիչն ինչպիսի՞ ծրագրեր կունենա: Կարծում եմ, դեկտեմբերի կեսերին ամեն ինչ պարզ կլինի: Ամեն դեպքում պետք է լավ մարզավիճակում լինես, պատրաստ ամեն մի անակնկալի: Թիմի հետ դեռ մեկ տարվա պայմանագիր ունեմ:

- Որքան հասկացա, ցանկությունդ մեծ է շարունակելու ելույթներդ «Բալթիկայում»: Իսկ եթե հանկարծ չստացվի, ի՞նչ ես մտադիր անելու:

- Իհարկե, կցանկանայի շարունակել խաղալ «Բալթիկայում», քանի որ բացի ֆինանսականից, ՌԴ առաջնությունն իր խաղամակարդակով զգալիորեն բարձր է: Ճիշտն ասած, «Միկայից» առաջարկ ունեմ վերադառնալու թիմ: Բայց «Բալթիկայում» գործակալ կա, որն աշխատում է Ուկրաինայի բարձրագույն խմբի թիմերի հետ եւ հնարավոր են այլ տարբերակներ:

- Իսկ ռուսաստանյան թիմերից հրավերներ չունե՞ս:

- Ինձ թվում է, մեծ սխալ գործեցի, երբ 2-րդ շրջանում չընդունեցի «Սպարտակ-Ալանիայից» հրավերը: Անկեղծ ասած, չէի հավատում, թե թիմը կկարողանա պահպանել տեղը պրեմիեր-լիգայում: Առայժմ առաջարկներ չկան, քանի որ գիտեն, որ թիմի հետ պայմանագրիս ժամկետը դեռ չի լրացել:

- Դու երկու շրջան հանդես եկար «Միկայում» եւ, կարծում եմ, կարող ես ընդհանուր գնահատական տալ ավարտված առաջնությանը:

- Ինձ թվում է, մրցակցություն կար, հատկապես մրցանակային տեղերին հավակնող թիմերի հանդիպումներում: Բայց չեմ կարող բացատրել նրանց միջեւ միավորների նման հսկայական տարբերության պատճառը: Ֆուտբոլիստների համար հոգեբանորեն շատ դժվար է միեւնույն թիմի հետ մրցաշրջանի ընթացքում 4, գավաթի մրցաշարն էլ նկատի ունենալով, 6 անգամ խաղալ: Մի տեսակ հոգնում ենք իրարից: Իհարկե, կա նաեւ դրական կողմ, որ չորս շրջանի դեպքում ուժեղ թիմերի հետ շատ խաղեր ես անցկացնում, ինչը նպաստում է ֆուտբոլիստների վարպետության աճին: Բայց ընդհանուր առմամբ 8 թիմը Հայաստանի համար քիչ է, դա չի նպաստի ֆուտբոլի զարգացմանը: Ավելի շատ թիմերի առկայությամբ առաջնությունն անհամեմատ հետաքրքրական կլինի:

- Առաջնության մեկնարկում աչքի ընկար բարձր արդյունավետությամբ (8 գոլ առաջնությունում, 9՝ գավաթի մրցաշարում, 2՝ եվրագավաթներում), նույնիսկ մինչեւ վերջերս դեռեւս «Միկայի» լավագույն ռմբարկուն էիր: «100-ի ակումբում» ընդգրկվելու համար ընդամենը 6 գոլ էր մնացել քեզ խփելու: Նման պայմաններում դժվար չէ՞ր մեկնելու որոշում կայացնել:

- Իհարկե, ցանկությունս մեծ էր ընդգրկվելու ռմբարկուների խորհրդանշական «100-ի ակումբում»: Սակայն դեռեւս 28 տարեկան եմ եւ, կարծում եմ, դեռ կհասցնեմ իրականացնել երազանքս: Թե դա երբ կլինի, չեմ կարող ասել, բայց անպայման դեռ կխաղամ Հայաստանում: Ռուսաստանից վերադառնալուց հետո նույնիսկ մտադիր էի մասնակցել ՀՀ առաջնության վերջին տուրերի հանդիպումներին, սակայն «Միկայի» նախագահը չթույլատրեց:

- Առաջնության մեկնարկում գլխավորում էիր ռմբարկուների ցուցակը: Ի՞նչ ես կարծում, եթե չմեկնեիր, կարո՞ղ էիր լրջորեն մրցակցել Արա Հակոբյանի հետ:

- Անկեղծորեն պիտի խոստովանեմ, որ ոչ: Ռեալ եմ գնահատում կարողություններս: Արա Հակոբյանն իրոք ռմբարկուի հատկանիշներով օժտված հարձակվող է, որի ցուցանիշը դժվար թե հաջողվի որեւէ մեկին գերազանցել: Ճիշտ է, կարող են ասել, թե ինչպիսի՞ թիմերի է նա գոլ խփել: Բայց չէ՞ որ բոլորն էլ նույն մրցակիցների դեմ են խաղացել, ինչո՞ւ մեկ այլ ֆուտբոլիստի չի հաջողվել նման արդյունքի հասնել: Նշանակում է, պատասխանը պետք է փնտրել Արա Հակոբյանի վարպետության, նրա խաղային հատկանիշների մեջ: Ինչ վերաբերում է ինձ, ապա, կարծում եմ, կհաջողվեր 25-30 գոլ խփել:

- Կարծիք կա, որ ռմբարկուի նման բարձր արդյունքը, գրանցված խոշոր հաշվով հաղթանակների թիվը գցում են առաջնության վարկը:

- Ոչ: Եթե մեկ ֆուտբոլիստ է նման արդյունավետություն ցուցաբերում եւ ոչ թե ամենքը հինգը, ուրեմն դա նախ եւ առաջ ֆուտբոլիստի շնորհքն է:

Բերեզովսկին զգուշանում է հույներից ու իսպանացիներից

Ֆուտբոլի Եվրոպայի 2004 թ. առաջնության եզրափակիչ փուլի վիճակահանության արդյունքների վերաբերյալ իր տեսակետն է հայտնել նաեւ Հայաստանի հավաքականի եւ Մոսկվայի «Դինամոյի» դարպասապահ Ռոման Բերեզովսկին: Ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի հավաքականի հետ միեւնույն խմբում ընդգրկվել են Հունաստանի եւ Իսպանիայի հավաքականները, որոնք Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարում հանդիսանում էին ՀՀ հավաքականի մրցակիցները: Բերեզովսկին «Սպորտ էքսպրես» թերթին տված հարցազրույցում նշել է, որ իր կարծիքով վիճակահանությունը ՌԴ հավաքականի համար բարեհաջող չէր. «Հույների եւ իսպանացիների հետ հանդիպումների անձնական փորձից կարող եմ հավաստել, որ երկուսն էլ անհարմար մրցակիցներ են ռուսների համար: Հնարավոր է, Ռուսաստանում դեռեւս գտնվեն մարդիկ, ովքեր թերագնահատեն հույներին: Սակայն ներկայումս Հունաստանի ընտրանին շատ ուժեղ է, որը բարձրակարգ ֆուտբոլ է ցուցադրում: Թիմը պաշտպանողական տակտիկա է ընտրում, մեծ ուշադրություն է դարձնում խաղային կարգապահությանը, ինչն էլ ապահովում է անհրաժեշտ արդյունքը: Համոզված եմ, որ Պորտուգալիայում հույները կարող են անակնկալ մատուցել: Դե իսկ իսպանացիների մասին խոսելն ավելորդ է: Այդ հավաքականն իր կազմում մի շարք «աստղեր» ունի, որոնցից յուրաքանչյուրը կարող է վճռել խաղի ելքը»:

Կարպովին որակազրկեցին

Իսպանիայի Բենիդորմ առողջարանային քաղաքում անցկացված արագ շախմատի միջազգային մրցաշարը սկսվեց աղմկահարույց պատմությամբ: Աշխարհի նախկին չեմպիոն Անատոլի Կարպովին մրցաշարի կազմակերպիչները որակազրկեցին: Բանն այն է, որ նա մրցավայր էր ժամանել Բրազիլիայից ուշ երեկոյան: Առաջին տուրում նա պետք է հանդիպեր Ռաջաբովի հետ եւ խնդրել էր մի քանի ժամով հետաձգել մրցախաղի սկիզբը: Սակայն մրցակիցն ու կազմակերպիչները նրան չէին ընդառաջել: Դրանից հետո Կարպովը չէր ներկայացել Հուդիթ Պոլգարի հետ երկրորդ տուրի հանդիպմանը, որի հետեւանքով կազմակերպիչները նրան որակազրկեցին:

Մրցաշարին մասնակցեց 11 շախմատիստ: Բոլորից հաջող հանդես եկավ բուլղարացի գրոսմայստեր Վեսելին Թոփալովը, որը 10 հնարավորից վաստակեց 7 միավոր եւ դարձավ հաղթող: Թոփալովն առանց պարտության անցկացրեց մրցաշարը: Նա հաղթեց ամենաերիտասարդ մասնակից 13-ամյա գրոսմայստեր Սերգեյ Կարյակինին, Տիգեր Հիլարպին, Շահրիար Մամեդյարովին եւ Հուդիթ Պոլգարին, ոչ-ոքի ավարտեց պարտիաները Վիշվանաթան Անանդի, Թեյմուր Ռաջաբովի, Ֆրանցիսկո Վալեխոյի, Զուրաբ Ազմայփարաշվիլու, Ալեքսանդր Գրաֆի եւ Ալֆոնսո Ռոմերոյի հետ: Արագ շախմատի մեծ վարպետ Վիշվանաթան Անանդը հաղթողից հետ մնաց ընդամենը կես միավորով: Նույնքան միավոր վաստակեց նաեւ Թեյմուր Ռաջաբովը:

Կամբոլեզեն գլխավորեց «Ռեջինան»

Իտալական «Ռեջինայի» նոր գլխավոր մարզիչ է նշանակվել Ջանկառլո Կամբոլեզեն: Նա այդ պաշտոնում փոխարինեց Ֆրանկո Կոլոմբային, որը «Ինտերից» կրած ջախջախիչ պարտությունից հետո հեռացվել էր թիմից: Կոլոմբան ընթացիկ մրցաշրջանում իտալական առաջնությունում պաշտոնանկ արված հինգերորդ մարզիչն է: Կամբոլեզեն 2002 թ. հոկտեմբերից գործազուրկ էր, երբ հեռացավ «Թորինոյից»:

Ֆելպսը հաղթեց հինգ լողահերթում

Մելբուռնում անցկացվող լողի աշխարհի գավաթի խաղարկության 2-րդ փուլում գերազանց արդյունքի հասավ 18-ամյա ամերիկացի լողորդ Մայքլ Ֆելպսը, որը հաղթող ճանաչվեց հինգ լողահերթում: Եռօրյա մրցումների առաջին օրը Ֆելպսը հաղթեց 200 մ բատերֆլյայ եւ 100 մ համալիր լողաձեւերում: Հաջորդ օրն աշխարհի հնգակի չեմպիոնը վերջնագծին առաջինը հասավ նաեւ 200 մ թիկնալողում, 200 եւ 400 մ համալիր լողում:

Կանանց մրցումներում մեդալների ամենամեծ ավարը վաստակեց ավստրալուհի Բրուկ Հենսոնը: Նա հաղթող ճանաչվեց 50 մ բրաս եւ 100 մ համալիր լողաձեւերում, իսկ նույն մրցաձեւերում 200 մ մրցատարածությունում արժանացավ արծաթե մեդալի:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ազնավուրի հուշերի գիրքը, նոր ալբոմը, հեռուստաֆիլմը եւ առաջիկա 80-ամյակը

Փարիզի «Ֆիգարո» թերթից տեղեկանում ենք, որ մեր մեծ հայրենակից Շառլ Ազնավուրը շարունակում է մեղվաջան գործունեությունը: Վերջերս «Ֆլամարիոն» հրատարակչությունում լույս է տեսել նրա հուշերի գիրքը, EMI երաժշտական հրատարակչությունում թողարկվել է «Ես ճամփորդում եմ» անունը կրող ալբոմը: Բացի դրանից, Ժան-Կլոդ Կարիերի սցենարի հիման վրա Ազնավուրը պատրաստում է «Հայր Գորիո» հեռուստաֆիլմը: Չի մոռանում նաեւ եկող տարվա ապրիլին Փարիզի Համագումարների պալատում նախատեսված համերգների մասին:

Առաջիկա մայիսի 22-ին կլրանա Շառլ Ազնավուրի 80 տարին: Պատկառելի տարիք, սակայն, չի խանգարում, որ նա շարունակի աշխատել իրեն բնորոշ եռանդով ու կրքով. «Ես չեմ դիմանում ոչինչ չանելուն: Ունեմ կյանքի կիրք, շարժվելու, գոյություն ունենալու կարիք», պնդում է նա ասես իր հորդաբուխ եռանդն արդարացնելու համար: Բացի դրանից, Ազնավուրը գրելու թաքուն կիրք է ունեցել վաղուց՝ այն պահից, երբ սկսել է հորինել երգեր, դրանց խոսքերն ու երաժշտությունը: «Ֆիգարոյի» թղթակիցը գրում է, որ դա ինքնակրթությամբ ամեն ինչի հասած Ազնավուրի «բացահայտումներից» մեկն է, արվեստագետ, որի հայ ծնողները Ֆրանսիայում ապաստան գտան 1920-ական թթ.:

1924 թ. Փարիզի 6-րդ շրջանում ծնված Ազնավուրը վերհիշում է, որ հայրը սկզբնական շրջանում «ֆրանսերեն խոսում էր ուժեղ ակցենտով, բայց հետո սկսեց խոսել ընտիր, երբեմն գիտական բառերով»: Շառլը երջանիկ մանկություն է անցկացրել համերաշխ ընտանիքում եւ մշտապես ձգտել է ուսման: «Դպրոցում հիացել եմ իմ ուսուցիչներով: Մինչեւ հիմա հիշում եմ բոլորի անունները», պատմում է Ազնավուրը:

Նա անչափ կարեւոր է համարում հարգանքը, որի բացակայությունը «բազմաթիվ չարիքների աղբյուր է»: Իր 60-ամյա կարիերայի ընթացքում Ազնավուրը գրել է 740 երգ, «այդ թվում 350-ը ֆրանսերեն եւ 150-ը անգլերեն»: Իսկ ինչպե՞ս է կարողանում այդքան շատ գրելով չկրկնել իրեն: «Ես մոռանում եմ իմ նախորդ ալբոմները եւ սկսում եմ աշխատել: Գրում եւ ինձ վերընթերցում եմ, ազնիվ մնալով ինքս ինձ հետ: Անշուշտ, նախընտրածս թեմաները մնում են երիտասարդությունը, հասարակությունը, կասկածը, սերը, կարոտը», ընդգծում է արվեստագետը, չմոռանալով նաեւ Ժան Կոկտոյի հիացական «շոշափելի դժբախտության» մասին: Ի դեպ, «Ես ճամփորդում եմ» ալբոմի համանուն երգը նա կատարում է դստեր հետ:

Բանաստեղծություններ ու երգեր գրելիս Ազնավուրը չի մոռանում անցյալում իրեն հասցեագրված քննադատությունները: «Ինձ ասում էին, թե կարճահասակ եմ, տգեղ եւ ունեմ ահավոր ձայն: Տարիներ շարունակ ստիպված էի լռել: Բայց քեն չեմ պահել, քանի որ սովորել եմ համեմատություն անել եւ որոշ դասեր եմ առել. ամերիկյան հանրությունը ներկայացման է գնում զվարճանալու, ֆրանսիական հանրությունը՝ քննադատելու»:

Ճիշտ է, նոր ալբոմի որոշ երգեր կարող են հիշեցնել անցյալը, բայց Ազնավուրին չի հետաքրքրում ալբոմի անհապաղ հաջողությունը: Վերջինս արվեստագետի լոկ տեսանելի մասն է: Շառլ Ազնավուրն աշխատում է հիմնավորապես եւ դասական երգացանկ ստեղծում, որով իրոք կարող է հպարտանալ: «Ֆիգարոն» նրան դասում է ֆրանսիական երգի արիստոկրատներ Ժակ Բրելի, Ժորժ Բրասանսի, Լեո Ֆերեի եւ Կլոդ Նուգարոյի հետ միեւնույն շարքում, միաժամանակ ընդգծելով, որ եթե ինչ-որ մեկը դեռ մնացել է երգի պանթեոնում, ապա դա հենց Ազնավուրն է:

Գ. Ք.

ԱՄՆ

ԼՂՀ նախագահի հանդիպումները հայկական կազմակերպությունների եւ բարերարների հետ

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը, որ նոյեմբերի 27-ի հեռուստամարաթոնի օրերին գտնվում էր ԱՄՆ-ում, հանդիպումներ է ունեցել մի շարք հայկական կազմակերպությունների եւ կուսակցությունների ղեկավարների, ինչպես նաեւ ԱՄՆ արեւմտյան ափի հայտնի հայ բարերարների հետ:

Ինչպես տեղեկացնում են ԼՂՀ նախագահին առընթեր տեղեկատվության գլխավոր վարչությունից, Ա. Ղուկասյանը հանդիպել է «Լինսի» հիմնադրամի նախագահ Ջիմ Ալջյանի հետ: Ծանոթացնելով Արցախում տիրող սոցիալ-տնտեսական իրավիճակին, նա նշել է, որ ԼՂՀ տնտեսության ավելի հաջող զարգացման համար հանրապետությունը ֆինանսական օգնության կարիք ունի դրսից:

ԼՂՀ նախագահը հանդիպել է նաեւ բարերար Վահե Կարապետյանի հետ, որը հովանավորում է Գորիս-Ստեփանակերտ ավտոճանապարհի նորոգման աշխատանքները, եւ երախտագիտություն հայտնել Արցախում կարեւոր նախագծերի իրականացման համար: Իր հերթին Վահե Կարապետյանը պատրաստակամություն է հայտնել «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու շինարարության ավարտից հետո իր վրա վերցնել նաեւ այդ ճանապարհի տեխնիկական սպասարկման հոգսերը:

Ա. Ղուկասյանը Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի եւ իշխանության անունից երախտագիտության խոսք է ասել բարերար Ալբերտ Բոյաջյանին՝ հանուն Արցախի բարգավաճման նրա անխոնջ հայրենասիրական գործունեության համար: Ինչպես նաեւ հեռախոսազրույց է ունեցել Նյու Յորքում բնակվող Արցախի մեծ բարեկամ Լուիզ Սիմոն Մանուկյանի հետ, որը նախորդ երկու տարիներին տարբեր ծրագրերի իրականացման համար ԼՂՀ-ին է տրամադրել ավելի քան երկու միլիոն դոլար: Այս հեռուստամարաթոնի ընթացքում Լուիզ Սիմոն Մանուկյանը «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու հիմնադրամ է փոխանցել եւս 1 միլիոն դոլար: Այդպիսով, վերջին երեք տարիների ընթացքում տիկին Մանուկյանը գրեթե 3,5 մլն դոլարի նյութական աջակցություն է ցուցաբերել Լեռնային Ղարաբաղին: Հեռախոսազրույցի ժամանակ Արկադի Ղուկասյանը հատուկ ընդգծել է, որ Արցախի հավատարիմ բարեկամների շնորհիվ, ինչպիսին Լուիզ Սիմոն Մանուկյանն է, Լեռնային Ղարաբաղն անպայման կհաղթահարի իր առջեւ ծառացած բոլոր հիմնախնդիրները:

Այցի վերջին երկու օրվա ընթացքում ԼՂՀ նախագահը հանդիպում է ունեցել ԱՄՆ արեւմտյան ափում գործող հայկական կուսակցությունների՝ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցության, Ռամկավար Ազատական եւ Սոցիալ-Դեմոկրատական /Հնչակյան/, ղեկավարության հետ: Այդ հանդիպումների ընթացքում տեղի է ունեցել մտքերի փոխանակություն համազգային հարցերի լայն շրջանակի, այդ թվում Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի եւ նրա սոցիալ-տնտեսական զարգացման հեռանկարների շուրջ:

ԱՌԱՋԻՆ ԼՈՒՐԸ՝ ԱՌԱՋԻՆ ԱԼԻՔՈՎ

Ուզու՞մ եք ամենավերջին իրադարձություններին եւ օրվա մամուլի հրապարակումներին ծանոթանալ ամենաառաջինը

Ուզու՞մ եք լսել բազմակողմանի վերլուծություն եւ անաչառ մեկնաբանություն

Հետեւեք Հայաստանի Հանրային ռադիոյի «Ռադիոլուր» եւ «Ռադիոպրես» լրատվական-վերլուծական ծրագրերին ամեն օր՝ ուղիղ եթերում ժամը 6.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00 (հայերեն եւ ռուսերեն տարբերակներով), 17.00, 18.00, 22.00, 23.00

«Ռադիոպրեսը»՝ օրվա մամուլի տեսությամբ եթերում է ժամը 9.50-ին եւ 11.45-ին

18.00-ին հիմնական թողարկումը

Օպերատիվ լրատվություն
Բազմակողմանի վերլուծություն
Անաչառ մեկնաբանություն
Հյուր՝ ուղիղ եթերում
Լրագրողական հետաքննություն
Մամուլի տեսություն՝ «Ռադիոպրես»

Մեզ տարբեր ժամերի կարող եք լսել 62, 215, 1282 մետր ալիք, FM 102 եւ FM 107.6, 4,3 մետր ԳԿԱ ռադիոկայաններով, քաղաքային լարային ցանցով, ինտերնետով. www.armradio.am

Ֆրանսիայում գրիպի համաճարակ

ՓԱՐԻԶ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ֆրանսիայում այսօրվա դրությամբ ավելի քան երկու միլիոն մարդ արդեն հիվանդացել է գրիպով, որի համաճարակը սովորականից շուտ շաբաթ առաջ է սկսվել է Արեւմտյան Եվրոպայում: Այն ուղեկցվում է նաեւ բրոնխիտի բռնկմամբ:

Գրիպի ներկայիս ալիքն առաջին հերթին ախտահարում է երեխաներին: Անցյալ հանգստյան օրերին Ֆրանսիայում գրիպից մահացել է մեկ տարեկան երկու երեխա:

Հիվանդների կուտակման հետեւանքով Ֆրանսիայի կենտրոնական շրջանների եւ երկրի խոշոր քաղաքների հիվանդանոցներն աշխատում են անչափ լարված:

Սպասվում է, որ գրիպի համաճարակը բարձրակետին կհասնի դեկտեմբերի վերջին:

Սաակաշվիլին Շեւարդնաձեին առաջարկել է «ժամանակավորապես հեռանալ երկրից»

ԹԲԻԼԻՍԻ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ազգային շարժում» արմատական դաշինքի առաջնորդ, Վրաստանի նախագահի թեկնածու Միխայիլ Սաակաշվիլին Էդուարդ Շեւարդնաձեին առաջարկում է «մինչեւ նախագահական վաղաժամկետ ընտրությունները հունվարի 4-ին ժամանակավորապես երկրից հեռանալ»: Այս մասին Սաակաշվիլին հայտարարել է ընտրողների հետ զրույցի ժամանակ, հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը: Նախօրյակին Շեւարդնաձեն հայտարարել էր, որ «չի պատրաստվում մեկնել Վրաստանից»: Նա նշել է, որ մոտ ժամանակներս «ստեղծելու է ֆոնդ եւ գիրք է գրելու»: «Դա կլինի պատմություն իմ անցած ուղու եւ այն խնդիրների մասին, որոնց բախվել եմ», - նշել է նա: «Իմ կաբինետից ինձ արդեն բերել են իմ գրառումների, ելույթների սղագրությունների եւ այլ նյութերի մի ամբողջ սայլ», ասել է նախկին նախագահը:

Բաքվում ուժեղացված է սինագոգների պահպանությունը

ԲԱՔՈՒ, 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանում շարունակվում են սինագոգների պահպանության ուժեղացման աշխատանքները: Այս մասին «Էմ Փի Էյ»-ին հայտնել է հանրապետության լեռնային հրեաների համայնքի նախագահ Սեմյոն Իխիիլովը: Ըստ նրա, Ստամբուլի ահաբեկչություններից հետո, ինքը կապվել է ԱԱՆ եւ ՆԳՆ ներկայացուցիչների հետ եւ խնդրել ուժեղացնել սինագոգների, հրեական դպրոցների եւ կենտրոնների պահպանությունը: Խնդրանքը կատարվել է, նշված օբյեկտները ապահովված են մշտական ոստիկանական հսկողությամբ:

ԿՈՐԵԼ Է

Երեւան քաղաքի Վ. Միրաքյան փ. 63 տան բնակչուհի Բալասան Աղաբեկի Ավետիսյանի անձնագիրը: Համարել անվավեր:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 3.12.2003 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	566.55	560.90	572.20
EUR	1	եվրո	678.44	674.40	682.50
RUR	1	ռուս. ռուբլի	19.08	17.90	20.20

Microsoft CERTIFIED Partner
Microsoft CERTIFIED Technical Education Center
VUE

@rminco Global Telecommunications

VUE տեստային կենտրոնն առաջարկում է հանձնել Microsoft, CIW, Cisco Systems եւ այլ ֆիրմաների տրամադրած քննություններ եւ ստանալ համապատասխան վկայական: Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել՝ Փ. Բյուզանդի 1/3, 7-րդ հարկ

ժամը 10.00-17.30
Հեռ.՝ 582-760

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 2. 12. 2003 Գինը՝ 100 դրամ